

UT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

September 2009 nr 7 (2375) • Tartu Ülikooli ajakiri

Selles numbris:

PEAHOONE 200

DOKTORITÖÖ KROONILISE
VALU MEHCHANISMIDEST

INDIALANE EESTI KÖÖGIST,
SAUNAST JA SETO KULTUURIST

KUHU TAKERDUB TEADUSE
KOMMUNIKATSIOON?

MIKS PEAKS TUDENGIT HOIDMA?

Foto: Merli Antsmäa

Merilyn Merisalu
UT toimetaja

Tõnis Mägi laulab, kuidas Looja peaks hoidma Maarjamaad, Tõnu Trubetsky, kuidas Jumal kaitsma Vennaskonda. Inglesed paluvad hümni sama kuninganna eest.

Mina ei tea, et masu ajal oleks britid oma hümnis sõnu muutnud või Mägi oma «Palvet» kärpinud. Küll võeti aga tudengitelt üks kindel kaitsja vähemaks.

Kui 2005. aastal ülikooli astusin, teadsin õppelaenu võttes, et tulevikus riigitoole asudes või last saades on võimalus selle osalisele kustutamisele. Seepärast ei muretsenud ma ka akadeemilist aastat võttes tulevikuväljavaadete pärast.

Kui kursusekaaslased ja sõbrad,

kel riigitoole soolas või lapseplaanid, välistudengiteks läksid või pikendusaastast rääkisid, sai käega löödud, et praegu pole laenu tagasimaksmise pärast vaja muretseda.

Poleks vist pidanud tudengeid puudutavaid seadusi sama loomulikuks pidama nagu kunagi laulupeol lauldud laule. Seal tulevad küll uued ja tänapäevasemad lood peale, vanad jäävad aga oma sõnumiga alles.

Millalgi võiks keegi kirjutada hümnis tudengite heaks ja seletada seal ära, miks neid hoidma peaks. «Noorus on meie tulevik» tundub muidu enamasti tühja sõnakõlksuna, mis on nõukalikul plakatlik ja mille taga pole sisu.

Samas on ju just tudengid need, kelle järgi kõige paremini ülikooli teatakse. Välismaale õppima mineja esindab seal nii oma kooli kui ka riiki. Mida kõrgemalt ta neid hindab, seda parem mulje jääb neist ka teistele.

Kooli hinnatakse akadeemiliste saavutuste järgi. Mida paremini on üliõpilased motiveeritud, seda paremad on nende tulemused ülikoolis ja rahvusvahelisel tasemel.

Õnneks on seni TÜ õppekorralduslik pool olnud siiski tuden-

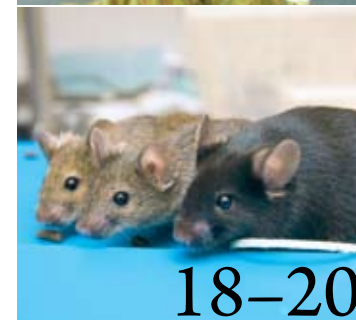
gite heaolu soosiv. 31. augustil jõustunud õppekorralduseeskirja muudatused on suunatud nii õppejõudude kui ka üliõpilaste töö paremaks koordineerimiseks.

Eesti kõrgharidussüsteemi kehtima hakanud Euroopa ainepunktisüsteem (1 AP = 1,5 EAP) võimaldab mujal teenitud ainepunkte paremini üle kanda koduülikooli õppekavadesse.

Senisest on konkreetsemad ettekirjutused eksamite toimumis- aegade ja tulemuste ÖISI kandmise kohta. Alates uuest õppeaastast on lubatud ka akadeemilisel puhkusel olijatel osaleda õppetöös ning sooritada arvestusi ja eksameid.

Mujal õppimas ja töötamas käinud noortega suheldes on meeldivalt kõlama jäänud mõtted, et nad tulevad hea meelega Eestisse ja TÜ-sse tagasi. Tahaks loota, et need jäävad alles ka pärast õppelaenu osalise kustutamise tagamise lõpetamist. Ja et nii hakkavad mõtlema ka tudengid, kelle tulevikuplaanid praegu selle sama seadusemuudatuse pärast sassis on.

Äkki saavad ka tudengid riigi, kuninganna, vennaskonna ja ülikooli kõrval laulu sisse ja loovad vastusena aitajatest uusi laule. ☺

- 4 Eesti andekaimad noored valivad edasiõppimiseks Tartu Ülikooli.
- 5 Aasta õppejõud hindavad tudengite tunnustust kõrgelt.
- 8 Alusta uut õppeaastat sportlikult!
- 11 Ülikool kutsub ellu kunagi juba tegutsenud sümfooniaorkestri.
- 13 Miks on kasulik õppida eestikeelses ülikoolis ingliskeelsele õppekavale?
- 14 Persoon
Kristiina Praakli kaitses mõne nädala eest Tampere eestikeelse kogukonna kakskeelsusest rääkiva tööga edukalt doktorikraadi, õpetab ülikoolis muulastele eesti keelt ja sõidab juba aastaid mitme riigi vahet.
- 18 Väitekirj
Kaido Kurikoff uurib, millest see tuleneb, et kohe pärast füüsilise tegevuse ajal vigastuse saamist inimene sageli valu ei tunne, valus hakkab tavaliselt hiljem, mõnikord koguni mitme tunni möödudes.
- 21 Edukas teaduskool ootab uusi andekaid noori.
- 24 Kuidas teadus avalikkusele lähemale tuua? Millised on teaduse kommunikatsiooni teravaimad probleemid? Millised on võimalikud lahendused?
- 28 India doktorant Kailash Dutta naudib eesti kööki ja sauna ning leiab oma koduosariigi Assami ja Seto kultuuri vahel sarnasusi.
- 30 Kuidas liigub doktoranditoetusteks ettenähtud raha?
- 32 Peahoone kõneleb, mida on ta oma 200-aastase ajaloo jooksul näinud ja tundnud.
- 37 Vilistlane
Kuigi Kadri Kasterpalu on vaid 22aastane ja lõpetas ülikooli esimese astme alles sel suvel, on tal ette näidata palju – mitmendat aastat järjest maineka teatrifestivali korraldustiimi kuulumine on vast põhiline, mille järgi teda nii Eestis kui ka välismaal teatakse.
- 40 Rektor Alar Karis arutleb üleilmastuva ülikooli varju üle.
- 43 Juubilarid, sünnipäevad
- 47 Stipendiumid, kaitsmised, teated

UT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Universitas Tartuensis on Tartu Ülikooli ajakiri. Ilmub kord kuus. Tiraaz 3300. Tellimisindeks Eesti Postis 00892 • Tartu, Lutsu 5 (III k); Tel: 737 5680, 523 1751; e-post: ajakiri@ut.ee; www.ajakiri.ut.ee. Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090 • **Vastutav väljaandja:** Illari Lään; **peatoimetaja:** Sigrid Sõerunurk; **toimetajad:** Merilyn Merisalu ja Aija Sakova; **keeletoimetaja:** Marika Kullamaa; **küljendaja:** Margus Nõmm; **fotograafid:** Andres Tennus ja Ove Maidla; **infotoimetaja:** Gea Gorjunova; **Trükk:** Ecoprint • Kõik Universitas Tartuensis avaldatud artiklid jm tekstid ning fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed. Toimetus lubab neid kasutada vaid koos viitega autorile ja Universitas Tartuensisile. • Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada.

roheline trükis

Trükitud taastoodetud paberile looduslike trükkivärvidega. ©Ecoprint

Tartu Ülikooli asuvad õppima Eesti andekaimad noored

Vastuvõtu analüüsi värske ülevaade näitab, et kaks kolmandikku nii Eesti olümpiaadide esiviisikust ja rahvusvahelistel olümpiaadidel osalenud noortest kui ka üle poole gümnaasiumi medaliga lõpetanutest on otsustanud edasi õppida just Tartu Ülikoolis.

77st eelmisel õppeaastal olümpiaadidel abiturientide arvestuses esiviisikusse pääsenust alustab sügisel Tartu Ülikoolis õpinguid 48 noort, 14st rahvusvahelistel

olümpiaadidel osalenuist koguni 9. Kokku asub Tartu Ülikoolis seega õppima 62% olümpiaadi- paremikust.

Eelmise aasta 442 medalioomaniku kõrval astub käesoleval aastal ülikooli 467 medalioomanikku, mis moodustab tänava medali saanud noortest veidi üle poole. Hea näitaja on ka see, et ülikooli õppima asumist on kinnitanud peaaegu kõik (39st 30) akadeemilise testi 80 ja enama punkti

peale sooritanud sisseastujat.

Eelmisel õppeaastal matemaatika rahvusvahelisel olümpiaadil osalenud Tartu Hugo Treffneri Gümnaasiumi õpilase Kaidi Kangro jaoks oli Tartu Ülikool ainuke valik. «Pean Tartu Ülikooli parimaks ülikooliks Eestis, kus saab õppida minu valitud eriala. Kindlasti on oluline ka see, et olümpiaadide kaudu olen saanud suhelda mitme oma tulevase õppejõuga.»

Filosoofiaprofessor Simon Blackburn peab avaliku loengutesarja

Tänavuse Gottlob Frege loengute sarja teoreetilises filosoofias teemal «Mõistus ja esitus» korraldab 21.–23. septembril Tartu Ülikoolis Cambridge'i ja North Carolina ülikooli filosoofiaprofessor Simon Blackburn (fotol).

Blackburn on rahvusvaheliselt tunnustatud filosoof, kes on viimastel aastatel saanud laialdaselt tuntuks ka väljaspool akadeemilisi filosoofiaringkondi. Tema raamatud «Think» (1999), «Being Good» (2001), «Lust» (2004) ning «Truth: A Guide» (2005) on edukalt kaasa aidanud filosoofiliste arutelude populariseerimisele. Blackburni teos «The Oxford Dictionary of

Foto: University of Cambridge

Philosophy» (1994) on tõlgitud ka eesti keelde.

Blackburn on filosoofias tuntud kui kvaasirealismis pooldaja metaetikas ning uushume'ilike vaadete kaitsja arvukatel teemadel. Blackburn on Briti

Humanistide Assotsiatsiooni asepresident.

Professor Blackburn käsitleb oma loengutes järgmisi teemasid:

- Carnaplikud välised küsimused: representatsionalisti ja pragmatiku vastused
- Deflatsioonismi mõju
- Deflatsioonism Wittgensteini hilises filosoofias
- Ontoloogia, kohustused ja semantika

Domus Dorpatensise ruumides (Ülikooli 7) toimuvaid loenguid on oodatud kuulama kõik huvilised, ent vajalik on eelnev registreerumine. Registreerumine ning info: professor Daniel Cohnitz, cohnitz@ut.ee.

Sisseastujate foorum vastab ka edaspidi küsimustele

Juunikuus ülikooli kodulehel avatud foorum sisseastujate abistamiseks jääb edaspidi avatuks aasta ringi, sest küsimusi, millele vastuseid tahetakse, jagub.

Õppeosakonna turunduse peaspetsialisti Piret Normeti sõnul on huvi foorumi vastu olnud suur, selle arvelt on märgatavalt vähenenud ka telefoni ja e-posti teel esitatavate küsimuste hulk.

Kõige rohkem küsimusi on foorumis SAISI kohta, mille all on väga palju teemasid arstiteaduskonna pingereast sisseastumisvalduste staatusteni. Rohket diskus-

siooni tekitasid ka akadeemiline test ja teised sisseastumiseksamid. Selgitusi tuli jagada ka lävendipõhise vastuvõtu põhimõtete kohta.

«Nüüd, mil päevase õppe vastuvõtuperiood on läbi, tuleb palju ka õppekorralduslikke küsimusi ja seetõttu on plaanis foorumiga jätkat. Küsimustele vastama on kaasatud ka TÜ üliõpilasnõustaja,» ütles Normet.

Enamikule küsimustele vastavad foorumis vastuvõtutalituse inimesed, vajaduse korral pööratakse vastava ala spetsialisti poole. «Näiteks spetsiifiliste kü-

simuste puhul ühiselamute kohta pöördume Tartu Üliõpilasküla ja erialaspetsiifiliste küsimustega vastava eriala inimese poole,» lisas Normet.

Praeguseks üle 1500 postituse kogunud netifoorumit täiendatakse vajaduse korral uute teemavaldkondade ja vastajate hulga suurendamisega. Mis ja kes need täpselt on, selgub juba aja jooksul. «Foorumi arengusuuna määravad foorumikülalastajad ise, sest seda kõike teeme just nende küsimustest lähtudes,» kinnitas Normet.

TÜ ettevõtluskeskus on Eesti parim ettevõtlikkuse edendaja

Leeni Uba
ettevõtluskeskuse nõustaja

TÜ ettevõtluskeskuse projekt «Noorte Ettevõtluskodu» pälvis augusti keskel majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi korraldatud konkursil ettevõtlikkuse edendamise auhinna.

Ettevõtluskodu™ kutsuti ellu 2007. aastal professor Tõnis Metsa eestvedamisel. Arvestades, et kaugeltki kõiki tudengeid ei oota ülikooli lõpetamisel töökohad, tuleb üliõpilastel olla valmis haka-iseendale töödandjaks.

Ettevõtjaks hakkamist ja ettevõtjana tegutsemist ongi õpitud ja harjutatud «Noorte Ettevõtluskodu» projekti kaudu. Ettevõtluskodus koostatud ja kaitstud äriplaanide alusel on asutatud juba kuus ettevõtet, tegutseb kaks mittetulundusühingut ja ellu on viidud noorte omaalgatuslikke projekte. Asutamisejärgus on veel paar ettevõtet ja mittetulundusühingut.

Näiteks Ettevõtluskodust alguse saanud Fubitech OÜ pakub väikefirmadele infotehnoloogilisi terviklahendusi. Puupaatide res-

taureerimise ja ehitusega tegelev Eurus PowerBoats OÜ võitis oma äriplaaniga Ajujahi 2009 III preemia. Eesti Loomesagentuur OÜ valmistas ja vahendab Viljandi Kultuuriakadeemias loodud omakultuuri tooteid. Augustis avati Tartu Loomemajanduskeskuses noorte müügi- ja kunstigalerii «Loov», samas hakkas tegutsema disainibüroo Mikser Disain OÜ.

Ettevõtluskeskuse missioon on muuta ülikool ettevõtlikumaks, mis tähendab ühiskonnale õppe- ja teadustegevusel põhinevate teenuste osutamist.

Aasta õppejõud hindavad tudengite tunnustust

ÕPPEJÕUL TULEB ARVUTADA TÄNAVAL VASTU TULEVA-TE ENDISTE JA PRAEGUS-TE ÕPILASTE NAERATUSE KESTUSE KESKVÄÄRTUS, SIIS SAAB TEADA, KAS JA KUI HEA ÕPPEJÕUD TA ON.

Sigrid Söerunurk

sigrid.soerunurk@ut.ee

«Tavaliselt ilmub naeratus juba enne teretamist ja kestab kindlasti ka pärast edasi,» lisas üks tänavustest tudengite valitud Tartu Ülikooli parimatest õppejõududest, füüsika didaktika dotsent Henn Voolaid.

Mis teeb õppejõust hea õppejõu? «Olen pidanud kõige tähtsamaks jutu arusaadavust. Tuleb esineda nii, et iga tudeng saaks su mõttest aru,» ütles Voolaid. «Kuid seda ei saa alati loota.»

Ameerika füüsikaõpetuse guru Arnold Arons on formuleerinud õpetamise II seaduse analoogselt termodünaamika II seadusele, mis väidab, et pole võimalik midagi nii õpetada, ilma et mõni õpilane asjast ikka valesti aru ei saaks.

Humaniora valdkonna parim õppejõud, ungari keele lektor

Ülikooli tänavused parimad õppejõud (vasakult) Henn Voolaid, Evi Saluveer, Anu Nurk ja Toomas Asser.

Foto: Ove Maidla

Anu Nurk ning *medicina* parim, neurokirurgia professor Toomas Asser on ühel meelel, et tudengit tuleb võtta kui võrdset partnerit.

«Oluline on mitte alahinnata neid, keda õpetad, õppejõu jaoks tähendab see, et ta läheb igasse tundi hästi ettevalmistunult,» lisas *socialia* valdkonna parim õppejõud, inglise keele didaktika lektor Evi Saluveer.

«Arvan, et kõige olulisem on leida piisavalt aega vahetuks suhtlemiseks ja selgitamiseks,» märkis Asser. Arstiteaduskonnas ei asu ülikool ainult auditooriumis, vaid ka laborites, kliinikute osakondades, operatsioonitoas või polikliinikus.

Nurga hinnangul on isiklikumat kontakti kergem luua ka väiksemas keelerühmas.

Voolaiu sõnul peab õppejõud saavutama olukorra, kus ükski tudeng ei häbene oma teadmatust,

vaid tahab saada teadjaks. «Tuleb olla ka väga aus enda ja tudengite vastu. Kui midagi ikka ei tea, siis ei tohi jätta muljet, et tegelikult ma tean, ainult teie ei saa aru,» rääkis Voolaid.

Ka Toomas Asser hindab tudengite oskust esitada küsimusi ja kaitsta argumenteeritult oma seisukohti. «Õnneks on arstitudengite hulgas selliseid palju.» Seetõttu ei ole ülikooli õppejõule suuremat tunnustust üliõpilase omast, on Asser kindel «Ja ma hindan seda tõesti väga kõrgelt.»

Voolaiu sõnusi on küll tore, kui tudengite silmad loengus säravad või loengu lõpus plaksutatakse, aga tähtsam on püsiv positiivne mõju õpilastele. Oluline motivaator näiteks füüsikaõpetajaks hakkamisel on isiklik eeskuju, on Voolaid kindel. Kui õppejõud suudab olla haarav isiksus ja teha oma aine huvita-

vaks, arusaadavaks ja õpilasele vajalikuks, tekib noortel soov olla samasugune. «Ei saa igast oma ala asjatundjast õpetajat, see amet nõuab lisaks heale eriala tundmisele ka näitleja- ja lavastajaoskusi.» On ju õppejõude, kelle loengust naljalt ei puuduta ja teisi, kuhu kohe kuidagi ei taheta minna.

Aasta parimaid õppejõude valisid üliõpilased tänavu neljandat korda. Kõigis neljas valdkonnas selgus üliõpilaste poolt ÖISIS täidetud ankeetide põhjal kümme parimat õppejõudu, kõiki neid nimetatakse õppeaasta avaaktusel, kuid eriliselt peetakse meeles iga valdkonna parimaid, kes saavad aktusel rinnamärgi. Sellele lisandub rahaline preemia TÕ professori ühe miinimumkuupalga ulatuses.

Kõigi 40 õppejõu nime loe www.ajakiri.ut.ee.

Ülikool kaardistab oma hoonete juurde pääsemise võimalusi

Kadri Oja

õppeosakonna arendusprojektide koordinaator

Alates augusti keskpaigast kaardistab õppeosakond koostöös Eesti Liikumispuudega Inimeste Liiduga Tartu Ülikooli õppehoonete ligipääsetavust. Peale piiratud liikumisvõimega inimeste peetakse silmas ka nägemispuudega inimesi, eakaid ja lapsevankriga liiklejaid.

Liidu liikmed uurivad, kui hea on piiratud liikumisvõimega inimestel hoonesse sisse pääseda, hoonetes sees eri korrustel liikuda ning auditooriumitesse ja teistesse üldkasutatavatesse ruumidesse pääseda. Peale selle annavad nad nõu, kuidas oleks tudengitel ja ülikooli küllastajatel hoonetes ja nende ümbruses lihtsam liikuda.

Õppe- ja administratiivhooneid, mis vajavad põhjalikku kaardistamist, on ülikoolil kokku 95.

Kaardistamise tulemused

lisatakse portaali liikumisvabadus.inva.info.ee. Andmed sisaldavad hoone nimetust, kontakte, asukohta infot (GPS koordinaadid), ligipääsu kirjeldust (kaldteed, astmed, inva-WC või lift) ja fotosid.

Praegu on andmebaasis 1850 objekti üle Eesti, sh 180 haridus-asutust ja 8 TÕ hoonet.

Kaardistamist toetab SA Archimedes kõrghariduse arendusprogramm Primus.

Primuse toel on alates sügisest ülikoolil võimalik ka kompenseerida erivajadustega tudengitele osutatavaid teenuseid, nagu viipekeele tõlk ja invataks. Samuti tasustatakse tugitudengite tööd raske või sügava liikumis- ja/või nägemispuudega üliõpilaste abistamisel. Lisainfo üliõpilasnõustajalt Aile-Rahel Ausnalt (rahel.ausna@ut.ee, 737 5627).

Tänavu on Tartu Ülikoolil võimalik Primuse kuue tegevusvaldkonna raames taotleda toetust ligi kuue miljoni krooni ulatuses.

Augusti alguses ilmus Primuse toel «Tudengiteatmik 2009/2010». Üliõpilasnõustaja Anna-Liisa Peebo sõnul on tegemist esmakordse infoteatmikuga, mis sisaldab kogu vajalikku infot, et aidata esmakursuslasel ülikoolis paremini kohaneda.

200 aastat

Peahoone 200. juubeli auks korraldatakse ülikoolis 9. septembril peahoone päev, mis algab aulas kell 14 rektori tervitusega. Seejärel räägib TÜ ajaloo muuseumi teadusdirektor Lea Leppik maja ajaloost ning ajaloodoktorant Kaarel Vanamölder kõneleb peahoonest üliõpilase pilgu läbi. Kell 17 algab samas Mart Kivastiku näitemäng «Nurgakivi» ning kell 21 õhtul saab kuulata Tõnis Mägit.

Peahoone fuajees avatakse samal päeval fotonäitus, samas saavad huvilised vaadata ka filmiprogrammi majaga seotud olulisematest sündmustest. Peahoone siseöues on ilusa ilma korral avatud kohvik.

Kell 15.30 saab käia ekskursioonil nõukogu saalis, rektorradis, kartseris, pööningul jm peahoones. Teine ekskursioon alustab kell 16.30.

9. septembril on vabakuulajatele avatud ka mõned peahoones korraliselt toimuvad sotsiaal-, usu- ja filosoofiateaduskonna loengud.

TÜ NÕUKOGUS

28. augusti istungi TÜ nõukogu otsusega jätkab TÜ botaanikaia direktori ametikohal 2013. aastani senine direktor Heiki Tamm.

Nõukogu nimetas emeriitdotsensiks Anatoli Landõri, kes on töötanud spordimeditsiini ja taastusravi kliiniku dotsendina 1984. aastast.

Foto: Andres Tennus

Alusta kooliaastat sportlikult

Neljapäeval, 17. septembril toimub TÜ spordihoones traditsiooniks saanud ülikooli spordipäev, kus kõik ülikooliga seotud inimesed saavad juhendaja käe all proovida tasuta eri spordialasid või lihtsalt kolleegidele-kursusekaaslastele kaasa elada.

Selgi korral on sportimisvõimalusi igale maitsele. Fitness-klubis saab muu hulgas proovida latiinotantsu ja kummilindi-jõutreeningut ning kuulata tervisliku toitumise loengut. Pallisaalides oodatakse osalejaid korvpalliturniirile, spordihoone ümbruses saab juhendaja käe all lihvida kepikõnni tehnikat ning proovida muidki huvitavaid spordialasid.

Rektor Alar Karise sõnul on ülikoolis sporti tehtud sama kaua kui teadust. «Hea ülikooli üheks alustalaks on kindlasti terved ja

töövõimelised inimesed. Spordipäev pakub võimalust tutvuda harrastusspordi erinevate aladega ja leida endale sobiv treeninguvõimalus.»

«Peale selle, et sport on kasulik, tahame näidata, et sportimine on ka lõbus. Iga osaleja saab valida enda tasemele vastava spordiala,» lisas spordipäeva peakorraldaja, TÜ spordiklubi spordijuht Alar Rikberg.

Uue võimalusena saavad tänavusel spordipäeval kõik soovijad oma kasutuna seisvat spordivaraustust kirbuturule müüma tulla.

Kääriku puhke- ja spordikeskus pakub kõige sportlikumale TÜ osakonnale auhinnaks välja Kekose sauna kasutamise võimaluse.

Spordipäev algab neljapäeval 17. septembril kell 12 TÜ spordihoone kergejõustikuhallis.

Lisainfo: www.tysk.ee

TÜ Akadeemiline Spordiklubi alustab hooaega uuendustega

ALGAVAST ÕPPEAASTAST SAAVAD KÕIK TARTU ÜLIKOOLIGA SEOTUD INIMESED TREENIDA ÜLIKOOLI KERGEJÕUSTIKUHALLIS JA STAADIONIL TASUTA.

Marek Roostar
TÜ spordiklubi turundusjuht

TÜ töötajad, üliõpilased, ülikooli hallatavate asutuste ja TÜ kliinikumi töötajad saavad kell 8–13 tasuta kasutada ülikooli spordihoone kergejõustikuhalli, staadionit ja staadioni jõusaali. «Tahame, et ülikooliga seotud inimesed teeksid pingelise õppe- ja teadustöö kõrval rohkem sporti,» märkis spordiklubi juhatuse esimees Harry Lemberg.

Spordiklubi fitness-klubi hakkab uuest hooajast TÜ kergejõus-

tikuhallis pakkuma treeningut «Jooks, jõud, venitus ja mitmekülsus». Fitness-klubi juhi Ivika Värtoni sõnul kasutatakse nii paremini ära spordihoone treeninguvõimalusi ja pakutakse alternatiivi neile, kellele aeroobika ei sobi.

Harrastussporti saab teha 15 spordialal, jätkub traditsiooniline ülikooli meistrivõistluste sari. Tänavu selgub sportlikum teaduskond kaheksa spordiala kokkuvõttes. Peale tennise, võrkpalli, korvpalli, jalgpalli, saalihoki, sulgpalli ja kergejõustiku selgub

ülikooli meister ka lauatennisel. Eelmisel aastal võitis meistrivõistluste üldkarika arstiteaduskond.

Sel hooajal hakkab ülikooli Eesti meistrisarjades esindama neli võistkonda: korvpallimeeskond ja -naiskond, võrkpallinaiskond ja saalihokinaiskond.

Korvpallimeeskonna TÜ/Rock koosseisus on toimunud rida muutusi, kuid uuel hooajal jätkatakse Lembergi kinnituseel võistlemist kõrgeimate kohtade nimel Eesti meistriliigas, Balti korvpalliliigas ja Euroopa tasemel FIBA EuroChallenge turniiril.

Karikatuurivõistlus ootab osalejaid

Tartu Ülikooli kunstimuuseum kuulutab välja emakeelse ülikooli 90. aastapäevale pühendatud karikatuurivõistluse, kuhu saab töid esitada 6. novembrini.

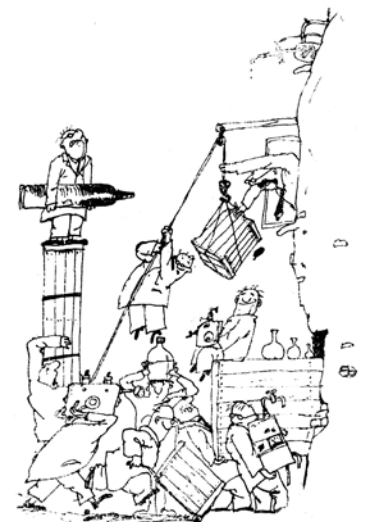
Võistlustöö peaks endast kujutama karikatuuri või šarži TÜst või sellega seotud inimes(t)est. Ühe osaleja poolt võistlusele esitatud tööde arv pole piiratud.

Viimane kuupäev tööde esitamiseks on 6. november. Võitjad kuulutatakse välja 23. novembril näituse «Ülikool naerab. Emakeelne ülikool 90» avamisel. Tööd palume tuua TÜ kunsti-

muuseumisse või saata postiga aadressil Ülikooli 18, Tartu.

Lisainformatsiooni saamiseks helistada numbril 737 5384 või kirjutada kmm@ut.ee

11. jaanuaril 1985. aasta TRÜ häälekandjas ilmus toona keemia 2. kursuse tudengi Marek Strandbergi karikatuur keemiahoone 35. sünnipäeva auks. Karikatuuri allkiri pärines Tullio Ilometsalt: «Pideva vooluna suubuvad keemiahoonesse uued aparaadid, seadmed, materjalid. Kuidas see küll sinna sisse mahub?»

Rotalia fondi stipendiume pälvis enim Tartu Ülikooli üliõpilasi

Sirje Mark

Rotalia fondi stipendiumide komitee sekretär

Rotalia fond USAs andis kuue Eesti avalik-õigusliku ülikooli statsionaarses õppevormis õppivatele üliõpilastele 2009/2010. õppeaastaks 17 stipendiumi á 1500 USD, millest 9 pälvisid Tartu Ülikooli üliõpilased Siim Ainsaar (füüsika magistriõppekava, 1. aasta), Eva-Kaia Järving (ajaloo magistriõppekava, 1. aasta), Kaisa Kulasalu (kirjanduse ja rahvaluule bakalaureuseõppekava, 2. aasta), Karin Kuum (kasvatus-

teaduste magistriõppekava, 1. aasta), Evelin Kuusik (maalikunsti magistriõppekava, 1. aasta), Oleg Lebedev (keemia magistriõppekava, 1. aasta), Kristi Liiv (rahvatervishoiu magistriõppekava, 1. aasta), Kaarel Piip (füüsika bakalaureuseõppekava, 2. aasta) ja Kadri Raigo (psühholoogia bakalaureuseõppekava üliõpilane; sai stipendiumi Tallinna Nõmme Gümnaasiumi vilistlasena).

Rotalia fond USAs on andnud toetusi Eesti üliõpilastele alates 1988. aastast. Fondi alg- ja põhikapitaliks on korp! Rotalia vilistlase Gerhard Treubergi pärandus.

Sellest ajast on lisandunud fondi mitmeid nimelisi stipendiume, sh Ene Silla, Bruno ja Helge Laane, Enn Raidna, Herbert Rebassoo, Mart Kase, Thomas Tulingu, Boris ja Asta Auksmanni, Helle Kiissi ja Lembit Kosenkranuse stipendium. 1995. aastast on fondi juhatus volitanud stipendiumidega seonduvat tegevust koordineerima stipendiumide komiteed Eestis.

Stipendiumide pidulik ülevõtte on 4. septembril kell 18 korp! Rotalia majas Tartus Tähe 3.

Lisainfo: www.rotalia.ee/et/fondid.

Valmib uus Interneti-põhine rohttaimede määraja

29. septembril kell 10 kutsuvad TÜ ökoloogia ja maateaduste instituut ja bioloogilise mitmekesisuse tippkeskus FIBIR kõiki loodushuvilisi ülikooli ajaloo muuseumi valgesse saali tutvuma uute interaktiivsete taimemäärajatega.

Ettekandepäeval «Digitaal- ne taimetark – uus lähenemine loodushariduses» esitletakse interaktiivset määrajat «Eesti eFloora». Praegu on aadressil www.ut.ee/ial5/keytonature/est/ tool kättesaadav Eesti puude ja

põosaste digitaalne määraja ehk Eesti eFloora I osa, mida täiendavad värvipildid ja liikide lühikirjeldused ligi 140 Eestis kõige enam levinud ja kergemini määratava puu ja põosa kohta. Ettekandepäeval esitletakse II osa ehk ligi 1000 liigilist rohttaimede määrajat.

Määrajate koostamine on osa suuremast rahvusvahelisest projektist KeyToNature, milles osaleb ka Tartu Ülikool. Projekti ühe eestvedaja, lihhenoloogia dotsendi Tiina Randlase sõnul on kogu projekti eesmärk arendada

elurikkuse õppimiseks ja õpetamiseks tarvilikke interaktiivseid elektroonilisi töövahendeid. Nii on määrajatest enim kasu õpetajatel ja õpilastel. Määrajat saab uurida Internetis või kui ühendus puudub, on see saadaval ka CD-kettal ning seda saab välja printida.

Internetipõhine määraja võimaldab määramistabeli igat teesi ja antiteesi selgitada illustratsioonide abil ja avaldada ühe taime kohta mitmeid värvilisi pilte.

Lisainfo: www.keytonature.eu.

Ülikool kutsub ellu sümfooniaorkestri

Sigrid Söerunurk

sigrid.soerunurk@ut.ee

Tartu Üliõpilasmaja juhatusesimehe Kulno Kungla eestvedamisel alustab sügisest tööd Tartu Ülikooli sümfooniaorkester, millega on oodatud liituma kõik orkestri mõnd pilli valdavad üliõpilased ja töötajad.

«Roosteläinud pillioskuse pärast ei tasu muretseda. Kui kunagi oled muusikakoolis pilli õppinud, tuleb see meelde nagu jalgrattasõitki,» julgustas orkestri juures intendandi ametit pidama hakkav majandusteaduskonna 3. kursuse tudeng Kaarel Tamra kaastudengeid ja ülikooli töötajaid proovidesse tulema.

Vajaduse korral tehakse ka lisaproove ning repertuaar valitakse vastavalt inimeste oskustele. Orkestrit hakkab dirigeerima Lauri Sirp, kes on pikka aega dirigeerinud Vanemuise lavastusi ning juhatanud mitmeid sümfooniakontserte.

Idee luua ülikooli juurde sümfooniaorkester ei olegi nii uus, märkis Kungla. Maailma suuremate ülikoolide juures, ka Lätis ja Leedus eksisteerivad sümfooniaorkestrid, millest nii mõnigi on pikkade traditsioonidega. «Umbes nagu meil koorid,» lisas Tamra.

Pealegi on sümfooniaorkester

ülikooli juures 1950. aastatel lühikest aega tegutsenud. Orkestri üks dirigent oli siis näiteks Igor Graps, Gunnar Grapsi isa. Praegune produktiivne koorilaulude autor ja Tartu Akadeemilise Meeskoori dirigent Alo Ritsing mängis toona tudengina orkestris tšellot.

«Ülikooli sümfooniaorkestri kokkukutsumise taga on soov pakkuda tegutsemisvõimalusi neile ülikoolipere liikmetele, kes oskavad mõnd muusikainstrumenti käsitseda ning tunnevad rõõmu ühisest musitseerimisest,» põhjendas orkestri loomist ka rektor Alar Karis.

Tamra sõnutas, et ülikoolis neid inimesi päris palju, kes on kunagi muusikakoolis mõnd pilli õppinud ja kooli lõppedes pole professionaalse muusiku elukutses valinud, kuid sooviks siiski harrastaja tasemel edasi mängida. Just sellistele inimestele loodav orkester mõeldud ongi.

Ka dirigent Eri Klasi hinnangul võiks ühe korraliku ülikooli juures tegutseda sümfooniaorkester. Maestro toetab seda initsiatiivi väga.

Orkester hakkab Vanemuise teatri proovisaalis koos käima kord nädalas. Sügissemistri esimeste kuude jooksul selgitatakse välja proovidesse tulevate inimeste muusikaline oskus, seejärel

algavad proovid ning esimene esinemine on planeeritud 1. detsembril toimuvale rahvusülikooli juubeliaktusele.

Kungla kinnitusele on esimeseks hooajaks tegevustoetus ülikooli poolt olemas ning edasised plaanid sõltuvad suuresti sellest, kuidas orkester kokku hakkab kõlama ning kuidas sujub omavaheline koostöö. Ent Kungla on lootusrikas, sest ülikooli juures on enamus tantsuansambleid ja koore tegutsenud üle 50 aasta.

Pealegi on loodavale orkestrile abiks ka professionaalid Vanemuisest ning TÜ Viljandi kultuuriakadeemiast.

Hea tudeng, õppejõud, töötaja!

Kas mängid mõnda klassikalise sümfooniaorkestri instrumenti?

**Aita luua
Tartu Ülikooli
sümfooniaorkester!**

Teata oma osalussoovist: tym@ut.ee
Lisainfo: Tartu Üliõpilasmaja, Kalevi 24
www.tym.ee, tym@ut.ee
tel 50 496 58

Rakenduskava ootab kaasa rääkima

Kõik ülikooli liikmed on oodatud ülikooli arengukava (A2015) rakenduskava esimesele avalikule arutelule 29. septembril kell 15.15 nõukogu saalis.

Ajavahemikuks 2010–2013 valmivas rakenduskavas lepitakse kokku ülikooli arengukava elluviimiseks vajalikes arendustegevustes koos finantsvajaduse ja vastutajatega.

Samuti sisaldab see mõõdikuid, mille kaudu saab arengut jälgida ja hinnata.

Kuna rakenduskava määrab iga-aastased tegevusprioriteetid, on see oluline sisendinfo

ülikooli eelarve koostamisel.

«Rakenduskava koostamine puudutab kas otseselt või kaudselt meid kõiki,» kinnitas Kristjan Haller, kes on juhtinud nii ülikooli arengukava kui ka rakenduskava koostamist.

«Seetõttu on eriti oluline, et selle arutelule oleks laiapõhjaline ning kaasa räägiks võimalikult paljud targad inimesed. Kutsun kõiki ülikooli liikmeid arutama meie teevallikute ja sammude pikkuse üle liikumisel arengukavas kokku lepitud eesmärkide suunas,» sõnas Haller.

Avalikul arutelul annab Hal-

ler strateegiakomisjoni esimehena lühiülevaate rakenduskava koostamise protsessist ning rakenduskava seosest valdkondlike arengukavade ja teiste ülikooli strateegiliste dokumentidega.

Rakenduskava tööühma liikmed ootavad osalejate arvamusi, ettepanekuid ja küsimusi, mida arvestatakse rakenduskava täiendamisel.

Rakenduskava kavandiga saab tutvuda siseveebis: siveveeb.ut.ee/arengukava2015.

Rakenduskava vastuvõtmine ülikooli nõukogus on planeeritud 30. oktoobri istungile.

Üliõpilaste tagasiside parandab õppimise kvaliteeti

Margit Raudsepp

õppekvaliteedi peaspetsialist

Tudengitel on võimalus anda õppeainete, õpetamise ja õppekavade kohta tagasisidet, mis on oluline õppe kvaliteedi parandamisel.

Pealegi loosib õppeosakond tagasidet andnute vahel välja hulga kingitusi.

Kõik, kes ülikoolis õppima asuvad, loodavad saada siit kvaliteetse kõrghariduse.

Sellele, et haridus vastaks üliõpilaste ootustele ja vajadustele saavad nad ise kaasa aidata,

osaledes aktiivselt programminõukogude töös ning andes konstruktiivset tagasisidet õppeainete, õpetamise ja õppekavade kohta.

Õppeainete ja õpetamise kohta antava tagasiside põhjal selgitatakse igal aastal välja aasta parimad õppejõud ning tagasisidele tuginedes on muudetud õppekavad sidusamaks, muudetud nende struktuuri, vähenenud õppeainete kattuvus jne. Õppekavade sisehindamine on näidanud, et õppekavas muudatusi tehes üliõpilaste arvamusega tõepoolest arvestatakse.

Sellest aastast ootab õppeosakond tagasisidet ka esmakursuslastelt selle kohta, miks nad valisid just selle eriala ja Tartu Ülikooli, kuidas nad on rahul info kättesaadavusega jne. Tagasiside tulemused on olulised karjääri- ja õpinõustamise paremaks kavandamiseks.

Õppeosakond kutsub kõiki viimase aasta üliõpilasi andma ÖISI vahendusel oma õppekava kohta aktiivselt tagasisidet. Vastajate vahel loositakse välja hulk mälupulki ja TÜ raamatupoe, teater Vanemuise ning Aura veekeskuse kinkekaarte.

Miks ma õpin ülikoolis võõrkeelses õppes?

Laura Roop

Euroopa Liidu Vene uuringute magistrant

Kui inimesed kuulevad, et ma õpin ingliskeelses õppekaval, on neil varuks eri oletused, miks ma sellise valiku olen teinud. Osade arvates on tegu kvaliteedi tagajamisega – inglise keel assotsieerub kohe millegi ülevamaga, eesti keel on aga väike keel, mille kaudu ei jõua me tõelist teadust tundma õppida.

Teiste jaoks olen emakeelse hariduse reetja – oma teaduskeelt on vaja pidevalt täiendada ning kes seda ikka teeb kui mitte meie?

Mina aga ei näe kõike nii must-valgelt. Minu jaoks on mu emakeel väga oluline ja otsus õppida võõrkeelses ei ole kuidagi seotud arvamusega, et teaduskeel peaks olema inglise keel.

Minu valik on seotud sooviga panna end proovile ja arendada. Võõrkeelses õppimine nõuab paratamatult rohkem pingutust ja aega – peale omandatud materjali täiendan ma iga päev oma keeleoskust. Nii on mul võimalus saada ühe programmi raames tegelikult kaks – minu oma eriala koos süvendatud keeleõppega.

Üks põhjus, miks eelistan ingliskeelset õpet, on seotud

Foto: erakogu

õppematerjalidega. Enamik õppejõudude väljapakutavast kohustuslikust kirjandusest on võõrkeelne või nende endi tõlgitud. Kui keeleoskus ei ole väga hea, tekib raskusi, sest loengutes kasutatakse üht keelt ja terminoloogiat, kirjandus on hoopis teises keeles. Tunduvalt lihtsam on kasutada pidevalt üht keelt.

Ingliskeelse õppega seotud positiivne aspekt on ka välisõppejõud. Õppejõud peab peale aine valdamise suutma teha selle ka huvitavaks. Eestikeelses koolis on sage nähtus õppejõud, kes vuristab loengumaterjali ette ning semestri lõpus teeb suure eksami, rääkida saavad tudengid vaid ettenähtud seminarides.

Välisõppejõud peavad aga väga oluliseks suulist väljendusoskust

ja oskust vaielda ning arutleda.

Minu õppekaval on praktiliselt kõik ained üles ehitatud diskussioonidele ja loetud materjali läbi arutamisele, peale selle on veel loengud ja üliõpilaste ettekan- ded. Suur osa tudengkonnast on välisüliõpilased, kes elavad auditooriumi oma julgusega sõna võtta ja arutleda.

Alguses olin sellise õppemee- todi suhtes skeptiline, aga ühe aasta möödudes olen veendunud selle toimimises. Kui on vaja ainult eksamiks õppida, siis nii lähebki ja pärast eksamit on õpitu ehk vaid paar päeva meeles.

Minu erialal peab iga aine igaks loenguks ette valmistuma ja kui alguses tundubki seda palju, harjub sellega kiiresti. Semestri lõpp ei ole nii pingeline, sest rõhk on semestri jooksul kirjutatavatel esseedel, mitte eksamitel. Nii omastab ka materjali paremini.

Tegelikult on ainuke eelis ingliskeelsel õppel ühtne loengu ja kohustusliku kirjanduse keel, ülejäänud on juba õppejõudude ja üliõpilaste teha. Oluline on see, mida tudeng ise eelistab ja millest ta rohkem kasu saab.

Mina olen oma valikuga väga rahul ja arvan, et inglise keeles õppides on mul siiski võimalus anda hiljem ka oma panus meie emakeelse hariduse parandamisse. ☺

MITU KEELT JA MITU KODURIIKI

KRISTIINA PRAAKLI KAITSES MÕNE NÄDALA EEST TAMPERE EESTIKEELSE KOGUKONNA KAKS-KEELSUSEST RÄÄKIVA TÖÖGA EDUKALT DOKTORIKRAADI, ÕPETAB ÜLIKOO LIS MUULASTELE EESTI KEELT JA SÕIDAB JUBA AASTAID MITME RIIGI VAHET.

Merilyn Merisalu
merilyn.merisalu@ut.ee

Kui mõelda sellele, et Kristiina on olnud terve elu ümbritsetud mitut keelt rääkivatest inimestest, õppinud liiksaks TÜ-le ka neljas välisülikoolis ja plaanib tulevikus Itaaliasse üht kahest kodust luua, ei pane tema sügav huvi keelte toimimise kohta enam üllatusest kulme kergitama. «Kakskeelne kõne ei tähenda sugugi seda, et inimene ajab sõnu segamini või ei oska end teises keeles piisavalt hästi väljendada – tegelikult on see palju mitmetähenduslikum ilming,» teab Kristiina rääkida.

Bakalaureusetöös slängi kasutamist kõnekeeles uurinud ja mõlemates kraadikirjutistes eesti ja soome keele sidepunkte käsitlenud naise sõnul on mitme keele vahelduv kasutamine seotud kõneleja enda otsustega. «Kui kaks keelt on omavahel kontaktis, kopeeritakse teise keele sõnu või struktuuri lähtuvalt sellest, mis tundub kõnelejale endale atraktiivsem, tabavam või kasulik,» ütleb Kristiina.

KASULIK KEELEKASUTUS

Kümmekond aastat tagasi ilmus Postimehe nädalalõpulis Arter artikkel ingliskeelse slängi peatungist, kus oli osa ka Kristiina slängiuurimusest. Loos mainis üks intervjueritavatest, et näiteks inglise keeles ropendades

ei tundu väljendid nii vulgaarsed kui emakeeles ja pealegi ei saa siis vanavanemad aru. Ükskõik, kas põhjus on soovis vanemast põlvkonnast erineda või tabavamalt väljendit leida, on küsimus ikkagi kasuteguris.

Kristiinas kasvas terve ülikooli aja vältel huvi sotsiolingvistiliste uurimuste vastu. Milline on ühe keele kõneleja seos teiskeelse keskkonnaga, kas ja kuidas need keeled üksteist mõjutavad ja milliseid jälgi suhtlevate inimeste emakeelde jätvavad.

Kristiina ise on elanud väga kaua aega välismaal teiste keelte mõjualas. Kõigepealt lahkus ta Eestist 2001. aasta sügisel Tampere ülikooli õppima. Kaks aastat hiljem, pärast Tartus magistrakraadi kaitsmist suundus ta kolmeks kuuks Itaaliasse Genova ülikooli ja sealt juba mitmeks aastaks Saksamaale, kus ta Mainzi ülikoolis nii õppis kui ka õpetas.

Sealt suundus ta tagasi Soome, Tampere asemel Helsingi ülikooli ning viimased kuus aastat on ta juba isiklikel põhjustel jäänud reisima Eesti ja Itaalia vahet.

Kõik erinevad keelekeskkonnad, kus Kristiina on elanud, pole niivõrd mõjutanud aga tema eesti keelt niivõrd tema isiksust ja ellusuhtumist.

«Muidugi on natukene muutunud ka minu suhtlemine teiste inimestega. Sõprade või kolleegidega rääkides pöördun ma nende poole eesnimepidi, mitte ei ütle

«hei» või «kuule»,» seletab Kristiina.

Teise asjana, mida talle on öeldud, toob Kristiina välja selle, et ta on hakanud inimesi väikeste asjade eest tänama ja ehk isegi liiga palju sõna «palun» kasutama.

Naise enda arvates on kaks poolt, mis teda on muutnud. «Üks on küll itaalia suhtluskultuuri normide ülekandmine ja rakendamine, aga teine on ikkagi kogu pere ja suhtlusvõrgustiku väärtustamine, mis ma sealt õppinud olen,» räägib Kristiina.

OLULISED PERESUHTED

Tugevad pere- ja sõprussuhted, lähedaste alatine toetamine on osa itaallaste mentaliteedist. Kuigi ka Eestis võivad mõned perekonnad väga kokku hoida, ei tule Itaalias kõne allagi, et keegi pole külastanud oma vanaema kuude kaupa või helistanud äsja mõnele kaugemale sugulasele.

Põhjaeurooplased on pigem individualistid, ei lase teisi endale kergesti ligi ja tahavad oma privaatsfääri säilitada. Itaalias see lihtsalt võimalik ei ole.

«Nüüdseks olen sellega enam-vähem harjunud ja omaks võtnud, küll alati mitte leppinud. Seal on kõik, mis toimub, alati avalik ja seda jagatakse nii pereliikmete kui ka sõpradega,» seletab Kristiina.

Ülejäänud asjadena mainib ta ära, et on muutunud julgemaks, avatumaks ja temperament-

semaks. «Ma küll ei kasuta itaaliapäraseid žeste, aga mõnes mõttes olen hakanud riietuma natuke teistmoodi, naiselikumalt. Seljakoti-inimesest on saanud inimene, kes käib pigem käekotiga ringi,» muigab Kristiina.

Kõik välismaal veedetud ajad on olnud erinevad. Soome perioodi nimetab naine väga intensiivseks õppimise ja enesearendamise, Saksamaal veedetud aastaid aga väga intensiivseks töötamise ajaks. Itaalias on olnud aga mõnusad eneseleidmise ja nautimise perioodid.

Tampere ülikool pakkus väga häid võimalusi sotsiolingvistika õppimiseks ning Soomes veedetud aeg tuli nii magistri- kui ka doktoritöö materjali kogumisele väga kasuks. Lisaks õppimisele tutvus ta Tampere soome keele osakonnas õppides ka sealse poliitoloogia osakonna välistudengiga Itaaliast, kes on juba aastaid andnud põhjust lõuna poole sõita.

Saksamaal töötas Kristiina kaks aastat Mainzi ülikoolis eesti keele külalislektorina. Lisaks sellele õpetas ta seal saksa keeles kõikvõimalikke muid aineid läänemeresoome keelte ajaloost ja struktuurist sotsiolingvistika seminarideni välja.

ERI KOGEMUSED

«Tööd oli nii palju, et Saksamaa kogemust kui sellist mul ei olegi, see-eest on mul aga väga intensiivne Saksamaa ülikoolis töötamise kogemus,» ütleb Kristiina, kes Mainzis puutus kokku ka jäiga mõtteviisiga, miks muuta korralduslikke asju, kui nii on kõik juba aastakümneid olnud.

Kuigi Genova ülikool oli Mainziga võrreldes samuti äärmiselt konservatiivne ja jäiga hierarhilise süsteemiga, panid seal mitmed asjad kohati muigama.

«Tunniplaanis olid kirjas ühed asjad, tegelikult võisid need toimuda aga hoopis teisel ajal ja teises kohas ja keegi ei näinud selles probleemi,» räägib Kristiina. Nii selle kui ka õppejõudude ja tudengite omavahelised suhtlusreeglid paneb ta pigem aga itaalia kultuuri eripärade arvele.

Lisaks kolmele õppekuule Ge-

novas on Kristiina seal veetnud aga ka kõik viimase kuue aasta suvekuud ja suurema osa puhkustest. Seni on kõik suved seal sisustatud ka doktoritöö kirjutamisega, nii et päris elunautimiseks ta seda ei nimeta.

Sel aastal ilmus Itaalias veedetud ajast Petrone Prindi trükis ka raamat «Minu Itaalia». Raamat saab alguse perioodist, millal Kristiina läks Itaaliasse õppima ning kolme esimese intensiivse õpingukuu esmamuljed põimuvad seal hilisemate kogemustega

Kristiina Praakli Itaalias väikeses Aosta linnakeses.

Foto: 2x erakogu

itaalia perekonnas elades.

Eelmise aasta viimastel Itaalias veedetud suvekuudel tekkis Kristiinal mõte, et kuna ta on Itaalias üsna palju reisinud, võiks sellest Eesti ajakirjandusse mõned reisi-lood kirjutada. Samal ajal sattus ta lugema Epp Petrone blogi, kus oli üleskutse uute «Minu ...» sarja autorite leidmiseks.

Itaalias elab Kristiina kahe Itaalia piiril: magamistoa akendest on näha ilus klassikaline Itaalia, maja tagant algab Genova vanalinn. Nii kirjutaski ta Petronele paar lugu ühest tänavast, mis talle endale selle mitmekultuurilise pärast meeldib.

«See on Genova keskaegse vanalinna üks hullemaid tänavaid, mis on täis immigrante, illegaale ja kus on väga suur kuritegevus. Mul on alati olnud huvitav seal kõndida, kohata ja suhelda inimestega absoluutselt kõigist maailmajagudest, eri religioonidest, eri nahavärviga, kes kõik räägivad eri variatsiooniga itaalia või inglise keelt,» seletab naine.

KRISTIINA ITAALIA

Sotsiolingvisti vaatenurgast kirjutatud tekst meeldis lugejatele ja raamat hakkas selle peale ilmet võtma.

Põhjus, miks Itaalia Kristiinal nii hinges on, on tema itaallasest kihlatu, kellega järgmisel aastal loodetavasti ka pulmad maha peetakse.

«Me oleme mõlemad akadeemilise maailma esindajad, üks keeleteadlane, teine politoloog ja ajakirjanik,» avab naine suhte tagamaid. Ilmselt lõpeb tema kahe riigi vahel pendeldamine sellega,

et sisse seatakse kaks pidepunkti – üks Itaalias ja teine Eestis.

Kuigi kihlus on kestnud juba viis aastat, pole seni abiellumine suurelt päevakorral olnud. Kuni pole võimalust ühes kohas füüsiliselt pikemat aega koos olla, pole noored paberi muretsemiseks lihtsalt head põhjust leidnud.

Selle aasta sügisest tuleb Andrea esimest korda elus Kristiina kodumaale ja alustuseks üritatakse mõnda aega Eestis koos elada. Üks põhjuseid, miks ainult ühe ühise kodu soetamine kõne alla ei tule, on see, et mõlemad armastavad oma tööd ülikoolis liiga palju, et sellest loobuda.

Andrea on Genovas üks tunnustatumaid noori poliitoloogia-õppejõude ja Kristiinale meeldib väga just Tartu Ülikoolis eesti keelt õpetada.

Õpetamisega ülikoolis alustas ta juba 21 aastase magistrandina Narva kolledžis, mida ta peab meeles ainult hea sõnaga. Esimene tööpäev ehmatas noore neiu küll hirmust kangeks, aga toetava seltskonnaga sai ta kiirelt rajale tagasi ning õppis tööga taas vene keelegi selgeks.

Praegu õpetab Kristiina Tartu Ülikooli eesti keel võorkeelena osakonnas ja viiel päeval nädalas eestivenelasi ja välistudengeid. Samuti annab ta ka eesti keele sõnavara ajalugu ja keelekontakte ning sotsiolingvistikat koos Mari Metsaga.

«Mulle meeldib kogu see töö tudengitega,» kinnitab naine, kelle jaoks pole õpetamine kunagi ühepoolne protsess – tööga õpib ka tudengitelt palju. Eriti rahul on ta ka välisülikoolidest saadud

kogemustega, mida ta saab oma praeguses töös palju rakendada.

Kristiina arvates tuleb õppejõududele kasuks mõneks ajaks välismaale minna ja vaadata, mida ja kuidas mujal tehakse. «Ja alati ei ole nii, et sinna minev eestlane on õpipoiss, ka meil on teistele palju õpetada,» teab ta oma kogemusest.

Eelmisel aastal valiti Kristiina humanitaarteaduskonna kümne parima õppejõu hulka, mille üle on tal siiani siiralt hea meel. Ta usub, et oma roll on selles ka Soomest saadud kogemusel. «Seal nägin ma seda, kui tulemuslik on õppetöö siis, kui tudengitel ja õppejõududel on ka muid kokkupuutepunkte kui ainult 90 loenguminutit,» räägib ta.

Viimastel aastatel on ta ka oma osakonnas tudengitega teinud mitmesuguseid väljasõite. Käidud on nii Soomaal kui ka Lõuna-Eestis ja plaane on veel teisigi. Ka tudengitelt on tulnud mõtteid, mida veel teha. Seda ühiste filmiõhtute korraldamisest ja tandemõppest eesti soost üliõpilastega kõikvõimalike tähtpäevade ühiste tähistamiseni.

Enne doktoritöö kaitsmist käis Kristiina peast läbi mõte üliõpilaseks edasi jääda ja uuesti ülikooli astuda. Sõbrad laitsid selle mõtte aga maha ja palusid, et ta oma õpingutele piiri paneks ja ka neile mõtleks.

«Eks see ole vist tavaline, et kui üks asi, mis on olnud suur osa su elust, ära lõppeb, tahaks harjumusest seda edasi teha,» muigab Kristiina, kellel on nüüd eraelu jaoks rohkem aega. ☺

Organismi keerulised valumehhanismid

FÜSIOLOOGIA INSTITUUDI TEADURI KAIDO KURRIKOFFI DOKTORITÖÖ TEGELEB KROONILISE VALU MEHCHANISMIDE JA KEHAOMASE VALUVASTASE SÜSTEEMI UURIMISEGA.

Aija Sakova
aija.sakova@ut.ee

«Kõik inimesed end kunagi aktiivse füüsilise tegevuse ajal kogemata vigastanud. Kuid kohe vigastuse järel ei tunta sageli väga suurt valu ja jätkatakse tegevusega. Valus hakkab tavaliselt hiljem, mõnikord koguni mitme tunni möödudes, kui füüsiline tegevus on lõpetatud,» selgitab Kaido Kurrikoff valutundlikkuse vähenemise nähtust, mida ta oma töös uurib ja mida meditsiinis nimetatakse stress-analgeesiaks.

KEHAOMASED VALUVASTASED AINED

Stress-analgeesia tähistab valutundlikkuse vähenemist stressiolukordades ning ei pruugi sugugi seotud olla ainult stressiga, vaid võib ilmnedagi, nagu kirjeldatud, hoopis tugeva füüsilise tegevuse korral. Meditsiinis võimaldab selle süsteemi kasutamine Kurrikoffi sõnul pidurdada valu nii, et teisi tajumehhanisme ei häirita. Äärmusliku näitena toob ta üldnarkoosi, mille puhul pannakse inimene magama, st kaob kogu teadlikkus ja sensoorne tajus.

Kehaomast valuvastast süsteemi (meditsiiniterminites endogeenset analgeetilist mehhanismi) kasutades on Kurrikoffi sõnul aga võimalik mõjutada ainult valu sensoreid ning säilitada kõikide ülejäänud tajukanalite töö.

Üheks selliseks kehaomaseks valuvastaseks aineks, mida on teatud juba aastasadu, on keha-

omased opioidid. Kehaomaste opioidide süsteemi saab tema sõnul tõhusalt mõjutada morfiiniga, mis on ka üks võimsamaid kehaväliseid valuvastaseid aineid. Viimastel aastatel on aga hakatud rääkima ka teistest kehaomastest valuvastastest ainetest ehk kannabinoididest. Neid Kurrikoff oma töös uuriski.

Kehaomased kannabinoidid on tema sõnul muu hulgas seotud organismi valutundlikkuse mõjutamisega. Sünteetilised või taimedest eraldatud kehavälised kannabinoidid, nagu ka opioidid, on aga narkootilise toimega ained.

«Inimese, nagu ka hiire kehas, toimib signaalimolekul, väike peptiid, mida nimetatakse koletsüstokiiniiniks ehk CCK-ks. See toimib eri kehaosades erinevalt. Näiteks seedesüsteemis on see üks seedehormoon, närvisüsteemis toimib aga neurotransmitterina, teisisõnu edastab see närvisignaali ühelt neuronilt teisele,» selgitas Kurrikoff.

KROONILINE, NEUROPAATILINE VALU

Nii on CCK-I närvisüsteemis tema sõnutsi väga erinevaid rolle, alates ärevusest ja toitumiskäitumisest kuni valu mehhanismideni välja. «CCK ei tegele nende mehhanismide (ärevus jt) vahendamise otseselt, vaid kaudselt, mõjutades teisi neurokeemilisi süsteeme, mis omakorda mõjutavad ärevust, valu jne,» lisas ta.

Oma doktoritöö jaoks uuris Kurrikoff koletsüstokiiniini retseptori puudulikke hiiri ehk

siis hiiri, kellel on närvisüsteemis kunstlikult kustutatud CCK retseptor ehk koletsüstokiniini toimepunkt. «Vastava retseptori kustutamise tagajärjel kaob närvisüsteemist kehaomaseid valuvastaseid aineid (opioide) pidurdav mõju, st opioideid saavad segamatult blokeerida valu, kui selleks tekib vajadus. Tavajuhul, kui kogetakse kroonilist neuropaatilist valu, surub organism millegipärast opioideid maha ja võimalik, et see käib just koletsüstokiniini ehk CCK kaudu,» selgitas Kurrikoff. Teisisõnu, kui CCK retseptor organismis puudub, siis valu korral valuvastaseid aineid maha ei suruta, vaid vastupidi, nende tase kehas tõuseb.

CCK huvitab Kurrikoffi aga eeskätt seetõttu, et seda on senistes uurimustes käsitletud ja näidatud kui üht olulist kroonilise, spetsiifilisemalt neuropaatilise valu mõjutajat.

Neuropaatiline valu on tema sõnul valu, mis tuleneb närvisüsteemi otsesest kahjustusest. «See on selles mõttes ebatavaline valu, et seda ei põhjusta mitte valu-aisting nagu näiteks noaga kätte löikamine, vaid närvijätke kahjustus. Tegelikult närvisüsteem valu n-ö ei tunne, aga närvijätke kahjustust kogeb inimene isegi siis väga ebameeldiva valuna, kui jätke edastab normaalselt näiteks mehaanilist tundlikkust.»

Sellist neuropaatilist valu tekib tema sõnutsi kliinikumis väga erinevatel patsientidel, näiteks krooniliste degeneratiivsete haigustega patsientidel, vähihaigetel, aga ka traumade (liiklusõnnetus jm)

tagajärjel. Selline valu allub aga kahjuks väga halvasti ravimitele. Seetõttu ongi Kurrikoffi sõnul oluline uurida teisi võimalikke kehasiseid valuvastaseid aineid ja nende mõjutamise võimalusi, et tulevikus välja pakkuda potentsiaalseid alternatiivseid valuvastaseid vahendeid.

«Arsti seisukohast ei ole valu haigus, vaid sümptom ning ravida tuleb eeskätt haigust, mis valu põhjustab. Patsiendi seisukohast aga on just valu see, mis tema igapäevaelu häirib,» selgitas Kurrikoff. Seega tuleb peale haiguse ravimise pöörata tähelepanu ka valu pidurdamisele ning siin on tema sõnutsi nõudlus paremate ravimite järele suur.

EMOTIONAALSELT RASKED KATSED

«Oma töös kasutan sellist hiirte neuropaatilise valu mudelit, kus loomadele seotakse istmikunärvi ümber õrnalt niit, mis toimib kehavälise ja ärritava materjalina. Sellele vastuseks tekib loomadel niidi kohal põletik ja närvikoe kahjustus, teisisõnu areneb välja neuropaatiline valu. Loomadel on siis võimalik jälgida valusümptomeid ehk ülitundlikkust kahjustatud närviga jalas. Nendel hiirtel aga, kellel on CCK retseptor kustutatud, tekib valusümptomeid väga vähe,» selgitas Kurrikoff oma katsete olemust.

Ehkki sarnaste katsete tegemine, mis kõrvalseisjale võivad tunduda isegi sadistlikud, on ka uurijale kurnav, ei ole Kurrikoffi sõnul olemas katset, mis ei tooks endaga kaasa ebamugavust või valu katsealusele, olgu tegemist

KAIDO KURRIKOFF

- 4. septembril 2009 kaitses doktoritöö «Koletsüstokiniini seotus kroonilise valu mehhanismidega ja endogeense valuvastase süsteemiga».
- Töötab füsioloogia instituudi teaduri ja assistendina.
- On kahe lapse isa.
- On 11 teaduspublikatsiooni kaasautor, sh 4 põhiautor.
- 2005 kaitses magistrikraadi biomeditsiinis.
- Aastatel 2003–2005 töötas füsioloogia instituudi preparaatorina.
- 2003 lõpetas TÜ psühholoogia eriala.

hiire või inimesega. «Tähtis on meeles pidada, milleks seda kõike tehakse ja mis on tulemus. Lihtsalt huvi pärast või ilma eesmärgita ei tohi selliseid asju muidugi teha,» lisas ta. ☺

Edukas teaduskool ootab uusi andekaid

Merilyn Merisalu

merilyn.merisalu@ut.ee

Sügisel oma 44. õppeaastalustav TÜ teaduskool ootab uueks õppeaastaks registreerujaid 28. septembrini.

Sel aastal töid rahvusvahelistel võistlustel osalenud 46 noort koju neli kuld-, üheksa hõbe- ja 12 pronksmedalit ning neli diplomaati ja kolm aukirja.

«See, et oleme edukamad paljudest suurriikidestki, annab tunnistust nii õpilaste tublidusest, üldhariduskoolides saadud heast ainealasest baasist kui ka ülikoolis tehtava ettevalmistuse efektiivsusest,» on teaduskooli projektijuht Ene Örd rahul.

Uuel õppeaastal on valida rohkem kui 30 kursuse hulgast.

Uue kursuse avab teaduskool sügisel kaks kursust matemaatikahuvilistele. Geomeetriakursusel õpetatakse teoreemide tõestamist ja eri raskustasemega ülesannete lahendamise meetodikat.

«Teine uus kursus on mõeldud õpilastele, kes tahavad tutvuda teadusliku uurimistöö meetoditega, süvendada teadmisi ja saavutada edu mõnes kitsamas matemaatikavaldkonnas,» rääkis teaduskooli õppetöö spetsialist Natalia Nekrassova.

Teisel poolaastal lisanduvad kursuste nimistusse ka astro-

noomia ja psühholoogia.

Õppetöö toimub teaduskoolis kaugõppe vormis veebipõhiselt, WebCT keskkonnas, tavaposti ja/või e-posti vahendusel. Möödunud õppeaastast alates on kõik teaduskooli kursused ning väljastatud lõpudokumendid registreeritud ka ÖISis.

Teaduskooli direktori Viire Sepa sõnul on kooli arengukavas tulevikuvisionina kirjas teadusandekate noorte arengut toetav kompetentsuskeskus.

Juba praegu on teaduskooliga seotud ligi 300 ülikooli akadeemilise pere liiget, direktor loodab, et tulevikus tiheneb teaduskooli kontakt ülikooli teaduskondade

ja kolledžitega samal eesmärgil veelgi.

«Kindlasti ootame teaduskondade aktiivset kaasamõtlemit, kuidas senisest julgemalt siduda võimekamaid õpilasi ülikooli õppe- ja teadustegevusega juba gümnaasiumi ajal ning kujundada neile stimuleerivam keskkond ka ülikooliõpinguteks,» ütles Sepp.

Sel sügisel alustasid paljud teaduskooli kasvandikud oma õpinguid juba Tartu Ülikoolis. Uute tudengite hulgas on nii kaks kolmandikku Eesti olümpiaadide esiviisikust ja rahvusvahelistel olümpiaadidel osalenud noortest kui ka üle poole gümnaasiumi medaliga lõpetanutest. ☺

Rahvusvahelisel olümpiaadil võisteldes võib kohata ka päris printsessi: Eesti võistkonna liige Madis Hurt koos sakslannast žüriiliikme ja Jaapani printsessi Akishinoga 20. rahvusvahelise bioloogiaolümpiaadi avamisel Tsukuba ülikoolis Jaapanis.

974 lehekülge mõtlevale lugejale

ELUFILOSOOFIA, PSÜHHOANALÜÜS, FENOMENOLOOGIA, EKSISTENTSIALISM, HERMENEUTIKA, ANALÜÜTILINE FILOSOOFIA, MARXISM, POSTSTRUKTURALISM, FEMINISTLIK TEOORIA JA POSTKOLONIAALSSED UURINGUD ON NEED 20. SAJANDIT MÕJUTANUD MÕTTEVOOLUD, MILLE KOHTA VÕIB LUGEDA ÄSJA ILMUNUD «TEOORIA-PIIBLIST».

Aija Sakova

aija.sakova@ut.ee

Sest just nii võiks kirjandusteooria dotsendi Arne Merilai sõnu laenates nimetada augustis Tartu Ülikooli kirjastusel asutustevahelises «Heuremata» sarjas ilmunud pea 1000-leheküljelist kogumikku «20. sajandi mõttevoolud».

Omakeelne ja algupärane teos sisaldab 36 20. sajandit oluliselt mõjutanud mõtleja portreepeatükki ning 10 mõttevoolu üldtutvustust. Samuti annab toimetaja Epp Annus sissejuhatavas peatükis ülevaate 20. sajandi filosoofiliste voolude omavahelistest seostest ning mõjudest kaasaja kultuurile.

ÕPPETÖÖ LAHUTAMATU KAASLANE

Raamatu esitlusel rõhutas Annus, et kogumik on algusest peale sündinud ja kujunenud ühistööna (kokku 33 autorit).

Samuti on Annuse sõnul kogumikku teadlikult kujundatud nii, et see oleks noorte uurijate ja mõtlejate töö vili. «Enamik kirjutajaid on sündinud 1970.

aastatel,» selgitas Annus.

Merilai sõnul, kes oli ühtlasi üks kogumiku eelretsensentidest, oli sarnase koguteose koostamise idee küpsenud juba aastaid tagasi. «Hea, et see nüüd nooremate mõtlejate tööna teoks sai. Arvan, et nõnda saigi parem. Praegune kiire aeg takistab sageli teooriasse süvenemist, aga sellise ühise tööna on tulemus väga mõjukas,» tõdes Merilai. «Mõttevooludest» kujuneb tema sõnutsi kahtlemata lahutamatu kaaslane igapäevases õppetöös. «Raamat pakub asjatundlikke sisse- ja ülevaateid ning on samas suurepärane alus humanitaarse «ühendväljateooria» poole liikumisel,» lisa ta.

Üks kogumiku kaastoimetajatest ning ühtlasi ka kolme peatüki autor, kirjanduse doktorant Neeme Lopp toonitab, et tegemist ei ole võõrkeelseid kogumikke kopeeriva või mugandava eestindusega, vaid et lääne filosoofia on siin ikkagi eesti keeles mõeldud ja öeldud. Viimast ei olnud tema sõnutsi aga sugugi kerge saavutada. «Portreepeatükkidega tuli alustada üsna nullist, sest paljudest asjadest kõnelemiseks puudus

seni eestikeelne terminoloogia või üleüldse kirjutamisviis, millele toetuda,» selgitas Lopp.

VABAKUTSELISE MÕTTEERKSUSE VILI

Ehkki kogumiku koostamise algseks ideeks oli eesti 20. sajandi kirjandusele mõju avaldanud mõtlejate ning mõttevoolude põhjalikum avamine, sai kogumikust Annuse sõnul üsna pea 20. sajandi mõttevoolude ning mõtlejaid tutvustav iseseisev raamat. «Eesti kirjanduse mõjutuste kogumik on meil aga ka juba koostamisel,» lisas ta.

Kogumiku autoritest on paljud ühel või teisel moel

seotud ka Tartu Ülikooliga, esindades sealjuures vägagi erinevaid valdkondi.

Siiski toonitab üks kirjutajatest, marxismi, Althusseri ja Laclau peatükkide autor Jüri Lipping (muu hulgas ka TÜ riigiteaduste instituudi lektor) autorite koosluse puhul eeskätt vabakutselisust, seda, mis jääb tema sõnul institutsionaalsele silmale alati tabamatuks. «Vabakutselised mitte üksnes kirjatähe, vaid ka vaimse kire ja mõtteerksuse tõttu, mis ei lase kulgeda piki normaalset akadeemilist rutiini. Sellised inimesed ei liigendu pea kunagi, ehk siis ainult ebamäärase «muu» alla kõige lõpus,» ütles Lipping.

Kõik vähegi huvipakkuv, uudne ja erutav, mis selles kogumikus leidub, on tema sõnutsi kirja pandud

just selle «muu» hoiaku pinnalt.

Neeme Lopi jaoks oli kirjutamise ja toimetamise juures iseäranis oluline see, et tuli luua enam-vähem ühtne alus, millelt saaks eesti keeles kirjutada 20. sajandi mõtteloost, isegi kui tegu on pidevate epistemoloogiliste katkestuste looga. Sest kõige suurem katkestus asub tema sõnul endiselt selle mõttele ja eesti traditsiooni vahel.

RAAMAT KUI LÕPLIK TÕDE?

TÜ romaani filoloogia lektor ja romanistika osakonna juhataja, Camus' ja osaliselt ka Sartre'i peatüki autor Tanel Lepsoo rõhutab kogumiku koostamise puhul ühist ning põhjalikku tööd. Nii on mitmed retsensendid kõikide autorite artikleid korduvalt lugenud ja parandanud. Mistõttu võib tema sõnutsi ka kindlalt väita, et raamatu tehniline tase on eriti kõrge.

Samas on Lepsoo ka pisut murelik: «Ma loodan, et see telliskivist suurem raamat ei hakka ennast ülemääraselt lõpliku tööna kehtestama. Oma Camus' peatükis püüdsin näidata, kuid võrd oluline erinevus on sellel, mida üks autor ise oma mõtetegevusest arvab, mida teised arvavad ja mida see kolmandal või neljandal puhul hoopiski võib olla.»

Oluline on tema sõnul see, et selle raamatu lugejast saaks informeeritud lugeja, kes oskab edaspidi esitada ise küsimusi, mitte see, kes rahulolevalt leiab sealt vastusi. «Vastasel juhul peavad kogumiku koostajad ühinema kõigi maailma entsüklopedistide kurvameelse seltskonnaga, kes ühel päeval

AUTORID:

Epp Annus
Katrin Puik
Neeme Lopp
Andrus Tool
Alvar Loog
Leo Luks
Margus Ott
Hent Kalmo
Jaanus Adamson
Ene Kelder
Tõnu Viik
Eduard Parhomenko
Vivian Bohl
Urve Eslas
Tarmo Tirol
Tanel Lepsoo
Peeter Selg
Jaan Kangilaski
Marek Volt
Kristiina Reidolv
Jüri Lipping
Toomas Lott
Andrus Org
Eik Hermann
Daniele Monticelli
Raili Põldsäär
Katrin Kivimaa
Mirjam Hinrikus
Kadri Simm
Eneken Laanes
Piret Peiker
Toomas Gross
Tiina Kirss

mõistavad, et kogu maailma ühte suurde raamatusse siiski ära ei mahuta,» lisas ta.

«Heuremata» on eelretsenseeritavate humanitaarteaduslike monograafiate sari, milles avaldatakse Eesti või Eesti päritolu uurijate monograafiaid kirjandus-, teatri- ja kunstiteaduse, kultuuriteooria, semiootika jm valdkondadest. (T)

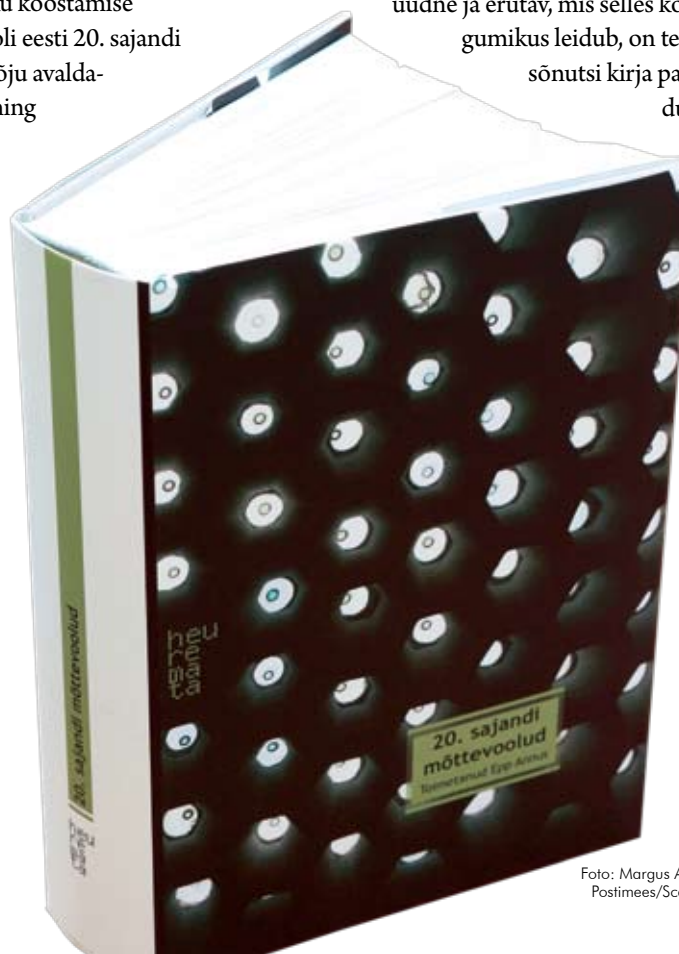

Foto: Margus Ansu/
Postimees/Scanpix

Kuhu takerdub teaduse kommunikatsioon?

Teadlaste töö on üks võimalus teadust populariseerida.

Foto: Andres Tennus/esikaane foto: Scanpix Denmark

Aija Sakova
aija.sakova@ut.ee

Sigrid Sõerunurk
sigrid.sõerunurk@ut.ee

«Teadus, teaduslikud meetodid ning teaduslik maailmapilt on olnud renessansiajast alates inimkonna arengus kõige edasiviivamaks jõuks. Kui me soovime sama arengumude-

liga jätkata ning mitte keskaega tagasi pöörduda, siis on teaduse positiivne kuvand ühiskonnale oluline,» on sel aastal parima teaduse populariseerija auhinna pälvinud füüsika professor Jaak Kikas veendunud.

Samas teab TÜ ettevõtlussuhete ja innovatsiooni juht ning tehnoloogiainstituudi direktor Erik Puura rääkida, et parimate teadussaadete vaatavus ja kuulatavus Eesti meedias küübib

50 000-ni, jäädes umbes 6–7 korda alla enim vaadatud saadetele. Miks siis nii?

TEADUSE KUVAND ÜHISKONNAS

Puura on veendunud, et iga teadlane teeb oma teadustööd eesmärgiga olla ühiskonnale vajalik ja kasulik. «Paraku on nii, et seda vajalikkust ja kasulikkust hinnatakse administratiivselt eelkõige teadusartiklite hulga

ning tsiteeritavuse alusel ning on loogiline, et tööd tehakse selle alusel, mida hinnatakse.»

Samal ajal on Kikas kindel, et just see on kõige kiirem tee teaduse allakäiguks, kui kõik teadlased piirduvadki vaid oma kitsalt erialaste ja spetsiifiliste teaduspublikatsioonide n-ö treimisega. «Teadus ei ole tänapäeval paraku isepopulariseeruv, st ainult teadusartiklite kirjutamise abil teaduse üldist soodsat kuvandit ühiskonnas ei saavuta.»

Teisalt rahastatakse teadust ju maksumaksja rahadest ning just see peaks olema üks peamine põhjus, miks teadlasele lasub muu hulgas ka kohustus oma tööst avalikkusele teada anda. Sealjuures on aga Puura sõnutsi avalikkuse teadlikkus teadustöö ja teadlaste vajalikkusest Eestis ikka veel madal.

Samal ajal avaldab ta lootust, et Eesti ühiskonna areng on jõudnud järku, kus noored väärtustavad teadmisi. «Kui veel mõni aasta tagasi võis hariduseta lihttööline segumasina kõrval teenida rohkem kui ülikooli professor ja kordades enam noorteadlasest või laborandist, siis nüüdseks on aeg muutunud ja on arvata, et enam tagasi ei tulegi,» lisab ta.

Noorte suurenenud huvi teaduse vastu kinnitab ka SA Archimedese teaduse populariseerimise osakonna juhataja Terje Tuisk. Archimedese toel tegutsevas õpilaste teaduslikus ühingus viiakse omavahel kokku teadusest huvituvad noored ning tegevteadlased. Sel moel on tuule tiibadesse saanud mõnigi praegu

juba doktoritöö kaitsnud noor teadlane.

Tuisk nendib, et taolise otse-suhtluse kõrval on oluline roll siiski meedial ja kuigi viimastel aastatel on tema hinnangul ajakirjandus hakanud rohkem tähelepanu pöörama teadusteemadele, on suhtlusprobleem ajakirjanike ja teadlaste vahel ikkagi olemas. «Tundub, et ülikoolide avalikkussuhete vahendav roll on väga suur ja see võiks paremini toimida,» pakub ta võimaliku lahenduse.

KITSASKOHAD KIRJUTAMISEL

Ühe võimaliku probleemina, millele teaduse populariseerimine ja vahendamine takerduda võib, toob akadeemik Jaan Ross välja Eesti ja laiemalt Ida-Euroopa peavoolu ajakirjanduse rõhutult suure huvi sensatsiooniliste uudiste vastu. «Teaduse ja teadlaste seisukohast tähendab see ühtlasi seda, et sageli võimendatakse uurimistöö seisukohast teisejärgulisi tulemusi, mis omakorda võib vähendada teadlaste soovi ajakirjandusega suhelda,» lisab Ross.

Ajakirjanikud omakorda heidavad teadlastele sageli ette

liigset keerukust. Samas rõhuvad nii Tarkade Klubi peatoimetaja Arko Olesk kui ka Horisondi peatoimetaja Kärt Jänes-Kapp, et ega teadusest rääkimine iseenesest nii raske ole ega väga muust ajakirjandusest ei erinegi. Hea loo kirjutamiseks peab Oleski sõnul ajakirjanikul olema piisavalt taustateadmisi ning kogemusi ja neid võib algajal ajakirjanikud sageli nappida. Nii võibki Kikase sõnul kergesti juhtuda, et mõni esimesel kokkupuutel teadustemadega ära kohkub.

Arko Oleski kogemuse põhjal aga häid ja kõrgel tasemel lugusid toimetustes enamasti hinnatakse ja oodatakse ning need on ka lugejate seas menukad. Alguses tuleb tema sõnutsi muidugi kõvasti vaeva näha ja kuna ajakirjanikud on valdavalt muu, mitte käsitletava teadusteema taustaga, siis osutub see sageli barjääriks. «Need, keda me Eestis teadusajakirjanikeks nimetada saame, on kõik end ise üles töötanud, pigem toimetuste kiuste, kui nende abil,» on Olesk kriitiline.

Peamised raskused teadusajakirjaniku jaoks vajaliku info kättesaamisel on Oleski arvates seotud sellega, et ei mõisteta ajakirjan-

«Kui veel mõni aasta tagasi võis hariduseta lihttööline segumasina kõrval teenida rohkem kui ülikooli professor ja kordades enam noorteadlasest või laborandist, siis nüüdseks on aeg muutunud ja on arvata, et enam tagasi ei tulegi.»

Erik Puura

duse ootusi ja vajadusi. «See, mida esile tõstetakse, ei paku huvi, ja seda, mis huvi pakuks, ei osata välja tuua. Näiteks on meil haruldased pressiteated ilmunud teadusartiklite kohta, mis aga mujal on peamine väljasaadetud pressiteadete sisu,» selgitab ta.

Portaali novaator.ee toimetaja Villu Päärt näeb Eesti teadusmeedia peamist probleemi selles, et ajakirjandust selle tõelises mõttes on selles vägagi vähe. «Suur osa kajastusi on kas tõlked või pressiteated, mille puhul keegi pole vaevunud küsima mõnelt teiselt allikalt, kas kõik räägitu on tõesti nii ilus või on tegu lihtsalt blufiga.» Peale selle sisaldab suurem osa PR-kajastusest, mis otse veebikeskkonda jõuab, tema sõnul peamiselt teateid nimekate teadlaste juubelikonverentsidest või lihtsalt segaseid uudisnuppe, milles refräänina kordub 7. raamprogramm.

AJAKIRJANIKU INFOALLIKAD

Samas kiidab Loodusajakirja sõnumitoimetaja Toomas Jüriado ülikoolide pressiesindajaid, sest oma pikaajalise kogemuse põhjal võib ta kindlalt öelda, et just viimastel aastatel on pressiteated muutunud palju usaldusväärse-

maks kui varem. «Enam ei pea iga viimast kui fakti üle kontrollima,» ütleb Jüriado.

Teadusajakirjaniku infoallikad on tema töö spetsiifikast sõltuvalt erinevad. On neid, kelle jaoks on peamine isiklik infovõrgustik, ja neid, kes infot meelsamini ise eri portaalidest, listidest ja välismaistest ajakirjadest kokku otsivad või ka neid, kes peamiselt saabuvate pressiteadetegega töötavad. Jüriado lisab, et ehkki see võib-olla tänapäeval enam nii ei ole, arvab tema endiselt, et parim vahend hea ja huvitava infoni jõudmiseks on ajakirjaniku enda headus ja usaldusväärsus.

Päärt töödeb, et Eesti on väike ja seega peavad ajakirjanikud oma allikaid hoidma. Seega on tema sõnutsi peaaegu välistatud olukord, kus teadusajakirjanik sõandaks tõrksale teadlasele meenutada, et tema tööd, millest ta ei soostu lähema aasta (või kahe) jooksul rääkima, saavad suuresti tehtud maksumaksja või Euroopa maksumaksja raha eest, nagu ka seda, et tippkeskuse puhul nõutav tulemuste populariseerimiskohustus ei tähenda segast nupukest keskuse koduleheküljel. Samuti võiks tema sõnul kaitsvatate doktoritööde tutvustused olla kirjutatud populaarteadus-

KASULIKKU

- 9. septembril toimub Tallinnas Nordic Hotell Forumis teaduse- ja innovatsioonimeedia konverents «Bermuda kolmnurk». (www.archimedees.ee/teadusmeedia2009)
- Teadusajakirjanike seltsi listi aadress on teadus.ajakirjanike.selts@lists.ut.ee.
- List koondab ja vahendab infot mitte ainult ajakirjanike, vaid ka teiste asjast huvitatute vahel. Ühendust võib võtta Priit Ennetiga (priit.ennet@gmail.com).
- Loodus- ja täppisteaduste ning tehnoloogia valdkondade populariseerimise meede TeaMe SA Archimedes juures.

likus, mitte pelgalt spetsiifilises erialakeeles.

Päärt leiab, et ajakirjanikele oleks vägagi abiks teabetunnid, kus Eesti oma ala teadustipud räägiksid, mis on neil hetkel käsil, millega tegeleb maailm ja mis on peamised probleemid. Ka Postimehe reporter Alo Lõhmuse meelest võiksid ülikoolid ja teised teadusasutused regulaarselt korraldada teabetunde ja pressikonverentse oma reaalsest või ka lihtsalt paljulubavatest saavutustest. «See oleks lihtne, toimiv ja demokraatlik süsteem, mis tagaks teemadele uudiskünnise ületamiseks tarviliku kiirenduse,»

«Just see on kõige kiirem tee teaduse allakäiguks, kui kõik teadlased piirduvadki vaid oma kitsalt erialaste ja spetsiifiliste teaduspublikatsioonide n-ö treimisega.»

Jaak Kikas

selgitab Lõhmus. Samuti saaks neid infotunde tema sõnul kokku sobitada näiteks teadusartiklite ilmumise kuupäevadega.

KAS ÜHINE INFOVÕRGUSTIK?

Ideaalis võiks Oleski sõnutsi teaduse vahendamise ahelas enne lugejani jõudmist olla kolm lüli: teadlane, kelle huvi on tutvustada oma tegevust ja meelitada valdkonda noori; pressiesindaja, kes aitab teadlase sõnumi kohandada avalikkuse jaoks huvipakkuvasse ja arusaadavasse vormi; ning ajakirjanik, kes kirjutab teemast oma lugejat silmas pidades. «Loomulikult ei ole see infovoog ühesuunaline, kõik rühmad võiksid olla võrdselt aktiivsed,» lisab ta.

Teadusajakirjanike seltsi

«Suur osa kajastusi on kas tõlked või pressiteated, mille puhul keegi pole vaevunud küsima mõnelt teiselt allikalt, kas kõik räägitu on tõesti nii ilus või on tegu lihtsalt blufiga.»

Villu Päärt

esimehe ning rahvusringhäälingu toimetaja Priit Enneti sõnul oleks hea, kui oleks olemas mingi struktuur, mis tegeleks pidevalt vastava info vahendamisega. Tema sõnul ei tohiks see olla ainult ühe ülikooli või teadusasutuse avalike suhete osakond, vaid peaks ühendama ja vahendama teadust ja ajakirjandust tervikuna. «Juulis Londonis toimunud maailma teadusajakirjanike 6. kongressil oli

terve sessioon pühendatud Briti, Austraalia ja Uus-Meremaa kogemustele teadusmeediakeskuste loomisel. Vääraks kaalumist, kas järgida nende eeskuju meilgi,» lisab Ennet.

Seni, kuni vastavat keskust pole, on aga teadusajakirjanike selts tema sõnutsi asunud oma meililisti lugejaskonda laiendama, et luua teaduskommunikatsioonist huvitatute infovõrgustik.

FELICITY MELLOR LONDONI IMPERIAL KOLLEDŽI TEADUSKOMMUNIKATSIOONI LEKTOR

Suurbritannias on teaduskommunikatsioon kui valdkond arenenud alates 1980. aastatest, mil teadlased märkasid, et toetus nende tööle oli kahanemas. Seega tekkis vajadus parandada avalikkuse arusaama teadusest ja teaduse tegemisest.

Arvati, et kui paisata avalikkusesse üha rohkem ja kvaliteetsemat teadusinfot, toetab teadust üha rohkem inimesi. Samas seadsid akadeemilised uuringud kahtluse alla suurenenud teadmiste hulga ja avalikkuse toetuse vahelise seose, niisamuti asjaolu, kas kommunikatsioon peab olema ainult ühesuunaline.

Kaalul ei olnud tingimata faktipõhised teadmised, vaid erinevad väärtused, mis vihjas sellele, et aeg-ajalt võivad teadlased hoopis avalikkuse muredest õppida. Seega, 2000. aastaks nihkus rõhk avalikkuse harimiselt avalikkuse teadusesse ja tehnoloogiasse kaasamisele.

Professionaalseid teaduskommunikatooreid võib Suurbritannias leida muuseumites, ülikoolides, teaduslikes ühingutes ja spetsiaalsetes nõustamisbüroodes. On aga oluline meele pidada, et teadust vahendavad palju ka teiste elualade esindajad, eriti ajakirjanikud ja avalikkussuhete juhid. Nende kahe elukutse esindaja erinev lähenemisnurk toob eredalt välja põhimõttelise probleemi, mis on seni lahendamata, vaatamata kõigile üleskutsetele avalikkust kaasata. Kas teaduskommunikatsioon on avalike suhete üks vorme, mida juhitakse teaduslike institutsioonide kasuks või tähendab see avalikkuse huvides korraldatavat põhjalikku uurimist?

Felicity Mellor on teaduskommunikatsiooni magistrkursuse juht. Ta peab ka loenguid meedia teooriast ja teadusajakirjandusest, tal on PhD teoreetilises füüsikas ning ta on olnud astronoomia- lektor Sussexi Ülikoolis.

Kailash Dutta Elistveres.

Foto: Ülo Valk

Indialane naudib Eesti kööki ja sauna

Kailash Dutta

Gauhati Ülikooli rahvaluule osakonna teadur, doktorant, külastab Tartu Ülikooli DORA programmi raames

Tartu Ülikooli külastamine on minu jaoks ühtlasi võimalus viibida esimest korda elus Euroopa ülikoolis.

Kui jalutasin esmakordselt Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna poole, üllatas mind ülikooli asukoht. Indias on ülikoolid linna keskustest eemal ning peale ülikooli söökla ei leia ülikooli lähedusest ühtegi poodi. Seetõttu paelus

mind Tartu Ülikooli asukoht eriti. Ülikooli ajaloolised hooned ning kogu ülikooli ümbrus on väga ilus. Ülikooli hooned laotuvad üle terve linna. Seetõttu kutsutakse minu arvates Tartut õigustatult ülikoolilinnaks.

Seega – mu esimene mulje Tartust oli täis imestust ning uudishimu sunnib seda kohta veelgi uurima.

Tartu n-ö distsiplineeritud elurütm ja hõre asustatus on teine asjaolu, mis mind paelub. Linn on tõesti hästi hooldatud ja üsna roheline. Inimesed on väga sõbralikud, abivalmid ja täpsed. Hindan ka linna puhtust ja tee-

ninduskultuuri. Liiklus on Tartus viisakas.

Erinevalt Assamist kasutatakse Tartus igal pool eesti keelt – see on oluline ning väärib esiletõstmist. Minu kodumaal eelistavad inimesed, sh valitsuse liikmed kasutada oma emakeele asemel mõnd muud keelt, mis paneb muretsema.

Mul oli väga hea võimalus alustada oma reisi kultuuriteooria tippkeskuse suvekooliga, mille peateema oli «Local Knowledge and Open Borders: Creativity and Heritage». 30. juulist 3. augustini toimunud kursusel kohutasin akadeemikute ja üliõpilaste-

ga maailma eri paigust. Loengud olid viljakad ja mõttevahetus elav. Programm oli rahvusvahelisel tasemel. Selle kursuse raames tegin ma ka ühe ettekande.

Suveülikooli välitöödel hakkas mulle eriti meeldima Eesti maapiirkond ja sealne kultuur. Osana neist välitöödest külastasime Setumaad, 1. augustil käisime Lühamaal Seto kuningriigi päeval.

Nüüdseks olen käinud ka teistes paikades ja ausalt öeldes meeldib mulle Eesti maapiirkond kohe väga. Mõned Kirde-India osariigid on mägised ja külmad, kuid ometi on neil Eesti maapiirkondadega sarnasusi.

Ka maainimeste elulaadis leiab sarnasusi. Muuseumis nähtud kalastusriistad, loomade söötmissõid ja maaharimise vahendid on minu kodumaa omadega väga sarnased.

Pärast Seto kuningriigi päeva külastasime Meeksi kirikut ning mitmeid kabeleid, ma sain natuke aimu ka Eesti surnuaedadest. Seto Talumuuseumis käik oli minu jaoks esimene kord külastada vabaõhumuuseumi, mis on uus nähtus Kirde-Indiast pärit inimestele. Seto söögid Värskas asuvas teemajas (tsäimajas) viisid keele alla.

Külastasime ka vastset valitud Seto kuningannat, kes tervitas meid lauluga.

Suveülikool andis mulle ka võimaluse proovida Eesti rahvustoite, mis maitsesid samuti väga hästi. Ka Eesti köök on India omaga kohati sarnane, erinevus seisneb peamiselt toidu valmistamise meetodites.

Ma nautisin ka sauna, see on

Indias Assami osariigis asuv Gauhati Ülikool on Kirde-India vanim ülikool. Kailash Dutta uurib ülikooli juures India ühe väikese etnilise rühma, thengali katšariite identiteediprobleeme, täpsemalt seda, milline on rahvaluule osa nende identiteedis. Dutta koduosariik on Kirde-Indias asuv Assam. Kirde-India koosneb praegu kaheksast administratiivsest üksusest, mida ümbritsevad igast küljest naaberriigid Bhutan, Hiina, Myanmar ja Bangladesh. Ainult üks kitsas maariba ühendab Kirde-Indiat ülejäänud Indiaga. Assami maastik on peamiselt künklik ja mägine, kui välja arvata Brahmaputra org.

nii värskendav ja lõdvestav, sel on tõesti tihe seos nii inimese keha kui ka vaimuga.

Kuna Tartu Ülikoolis ei olnud selle kirjatüki kirjutamise ajaks õpe veel alanud, ei ole ma saanud eriti loengutel käia, kuid ainuüksi ülikoolis valitsevast atmosfäärist võib aimata, et õpetamine on siin parimal tasemel.

Tartu linna kultuur mind eriti ei üllatanud – üleilmastumise tõttu on see igal pool enam-vähem ühetaoline.

Seevastu pikad suvepäevad ja lühikesed ööd tekitasid teise tunde. Indias, Assamis on öö ja päev koguaeg ühepikkused, linnades suletakse avalikud kohad õhtul kell 10 ja külates kell 8. Inimesed

ei käi tavaliselt hilisõhtuti väljas. Seetõttu hindan ma Tartu rahulikku keskkonda, kus inimesed võivad ka öötundidel rahulikult ringi käia.

Ma hakkasin Tartus ühele väikesele rühmale huvilistele assami keelt õpetama, ise hakkama ka peagi eesti keelt õppima. Võib-olla käin ka mõnes Eesti kultuuri käsitlevas loengus. Veelgi enam – ma plaanin hakata Eesti maapiirkondades välitööd tegema.

Üldkokkuvõttes paelub Eesti kultuur, inimesed ja asukoht Euroopas mind väga.

Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna initsiatiiv suhete arendamiseks Indiaga parandab kindlasti kahe riigi arusaama üksteisest. See aitab ka mõlema riigi folkloristidel mitmetel rahvusvahelistel teemadel koos töötada.

Ma olen tänulik Tartu Ülikoolile, Eestile ja DORA programmile võimaluse eest külastada Tartu Ülikooli ja üldse siinset piirkonda. Ma tänan ka professor Ülo Valku ning professoreid Kishore Bhattacharjeed ja Anil Borot Gauhati Ülikoolist ning oma sõpru heade sõnade eest. Ei saa jätta tänamata ka siinseid administratiivtöötajaid ning töötajaid eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas suure abi ja väga hea koostöö eest. Piret Pumm ja Liilia Laaneman, aitäh!

MA NAUTISIN KA SAUNA, SEE ON NII VÄRSKENDAV JA LÕDVESTAV, SEL ON TÕESTI TIHE SEOS NII INIMESE KEHA KUI KA VAIMUGA.

Selgitusi doktoriõppe rahastamise kohta

JUULIS KÄRPIS VABARIIGI VALITSUS II LISAEELARVEGA KÕRGHARIDUSE RAHASTAMIST 4%, SAMAL AJAL JÄETI PUUTUMATA 6000-KROONINE DOKTORANDITOETUS.

Aija Sakova
aija.sakova@ut.ee

Teise lisaelarvega vähenes küll kõrghariduse õppekohtade rahastamine, sh kärbiti ka doktoriõppeks ette nähtud summasid, ehkki mitte nii palju kui eelnõus oli planeeritud.

«Esimese riigi lisaelarvega jäeti puutumata nii riikliku koolitustellimuse (RKT) doktoriõppe osa kui ka teadusrahad. Samas vähendati tasemeõppe baasmaksumust. Teise lisaelarve ettevalmistamisel oli selge, et kärpida tuleb veel – kõiki summasid 4% aastaelarve mahust,» selgitas TÜ analüüsi peaspetsialist ja eelarvetalituse juhataja Kalle Hein.

Seega valmistas haridus- ja teadusministeerium (HTM) Hei-

na sõnul ette valitsuse määruse eelnõu baasmaksumuste vähendamise kohta, kus oli näidatud doktoriõppe summaks õppeaasta kohta 145 920 (õppekuludeks 76 800 ja toetusteks 69 120) krooni, st kärbiti nii õppekulude kui ka toetuste osa 4%.

Peale selle oli olemas ka kavand riigi eelarve tekstiasias muuta doktoritoetuse summat 4% ehk siis 6000 kroonilt 5760 kroonile kuus, nagu seda nõuab õppelaenu ja õppetoetuste seadus.

DOKTORANDITOETUS MUUTMATA

Edasi teavitas HTM eelnõust ülikoole ning vastavasisulise uudise avaldas ka õppeosakond 3. juulil TÜ siseveebis ning doktorantide listis, mis omakorda vallandas nendes keskkondades ulatusliku arutelu doktoriõppe olemuse ja rahastamise teemal.

Siiski selgus juuli lõpus, et doktoranditoetuse suurus jääb muutmata. «Tegelikult vähendas riigikogu teise lisaelarve vastuvõtmisega küll HTM-i vastava eelarve mahtusid 4%, kuid jättis muutmata doktoranditoetuse suuruse. Seega on nii ministeeriumil kui ka ülikoolidel kohustus

maksta doktoranditoetust 6000 krooni kuus,» selgitas Hein.

Tekkinud situatsioonis pidi ministeerium tema sõnul leidma olukorrale seadusliku lahenduse ning esitas valitsusele uue määruse eelnõu paranduse, mis vastas riigieelarveseadusele ning valitsus kinnitas 23. juulil riikliku koolitustellimuse alusel moodustatud õppekoha baasmaksumuse ning doktoriõppe tulemustasu määra 2009. aastaks.

Selle kohaselt on doktorantuuri õppekoha baasmaksumuseks mitte 145 920, vaid 148 800 krooni aastas ning kaitstud doktorikraadi eest makstav doktoriõppe tulemustasu on 192 000 krooni.

See tähendab, et 4% kärbiti küll õppekuludeks ette nähtud osa ja doktorikraadi kaitsmise korral ühekordselt makstavat tulemustasu, aga puutumata jäeti toetuste osa.

Kokkuvõttes tähendab see seda, et kui veel aasta alguses kehtinud seaduste ja riigieelarve kohaselt oli doktoriõppe rahastamiseks (4 õppeaasta kulud koos toetuste ning ühekordse tulemustasuga) ette nähtud 808 000 krooni, siis nüüd on selleks

summaks kokku 787 200 krooni. Samas olid vastavad summad veel enne 2009. aastat, kui doktoriõppe rahastamise mudelit muudeti, kokku arvatades 740 000 krooni.

RAHA JAGUNEMISE PÕHIMÕTTED

Optimistliku noodina lisab Hein veel, et doktorandid on arvatavasti ainsad, kes negatiivsete eelarvete taustal on siiski suurenanud oma riiklikke toetusi 20%, sest veel 2008. aastal oli toetuste summaks aastas 60 000 (10 x 6000) krooni. «Loomulikult ei tähenda see, et praegune summa oleks piisav, see on hoopis teine teema,» ütles Hein.

Kui ülikooli laekuv dokto-

randitoetusteks ette nähtud summa liigub otse teaduskondadesse ja instituutidesse, kust see igakuiselt välja makstakse, siis õppekuludeks ette nähtud raha ja tulemustasuga on hoopis teised lood.

Vastavalt ülikooli nõukogu otsusega kehtestatud tulude jaotamise ja kasutamise põhimõtetele 2009. aastaks on üldkulu eraldise määraks 34%, mis tähendab, et ühe doktorandi aasta õppekuludeks ette nähtud rahast suunatakse üldfondi 26 112 krooni ja teaduskondade käsutusse läheb vastavalt 50 688 krooni.

Kuna ka väitekirjade eduka kaitsmise korral saadava tulemustasu kohta kehtib 2009. aastal

sama üldkulumäär, siis saab teaduskond iga kaitstud doktoritöö eest sel aastal 126 720 krooni.

Kuidas teaduskonnad neid rahasid ümber jagavad ja kasutavad, on Heina sõnul nende enda otsustada. «Praktikat on mitmesugust, jäetakse dekanati, suunatakse instituutidesse või jagatakse omavahel mingi proportsiooniga,» selgitas ta.

Samas on järgmiseks eelarveaastaks (2010) tema sõnutsi määratud 19. juuni ülikooli nõukogu otsusega nr 40 doktoritööde tulemusrahastamise summadele üldkulude eraldise määraks 24%, õppetöö jaoks ette nähtud rahade üldkulumäär jääb samaks. ☺

	enne 2009. a	2009	Vabariigi II lisaelarve eelnõu	pärast II lisaelarve kinnitamist juulis 2009
õppekuludeks	1.a 150 000.-	1.a 80 000.-	1.a 76 800.-	1.a 76 800.-
	2.a 150 000.-	2.a 80 000.-	2.a 76 800.-	2.a 76 800.-
	3.a 0	3.a 80 000.-	3.a 76 800.-	3.a 76 800.-
	4.a 0	4.a 80 000.-	4.a 76 800.-	4.a 76 800.-
	Kokku: 300 000.-	Kokku: 320 000.-	Kokku: 307 200.-	Kokku: 307 200.-
toetusteks igal aastal	10 x 6000 = 60 000.-	12 x 6000 = 72 000.-	12 x 5760 = 69 120.-	12 x 6000 = 72 000.-
	Kokku: 240 000.-	Kokku: 288 000	Kokku: 276 480.-	Kokku: 288 000
tulemustasu kraadi kaitsmise korral	200 000.-	200 000.-	192 000.-	192 000.-
doktoriõppe rahastamine kraadi kaitsnud inimese kohta kokku	740 000.-	808 000.-	775 680.-	787 200.-

TEADUSKOND SAAB IGA KAITSTUD DOKTORITÖÖ EEST SEL AASTAL 126 720 KROONI. KUIDAS TEADUSKONNAD NEID RAHASID ÜMBER JAGAVAD JA KASUTAVAD, ON NENDE ENDI OTSUSTADA.

TÜ peahoone – võimud vahetuvad, vaimsus jääb

KAHESAJA-AASTASES PEAHOONES KOKKU 36 AASTAT ÕPPINUD JA TÖÖTANUD AJAKIRJANIK VARJE SOOTAK PANI KIRJA, MILLEST VÕIB NII EAKAS MAJA TÄNA MÕTELDA.

200 aastat? Seda pole üldse palju, Tartu Ülikool ise on veel vanem, juba 377. Mu tervis olevat ülikooli arhitekti Merje Müürisepa sõnul praegu igatahes päris hea. Ma ei vaju, katus ei lase vett läbi, värvitakse ainult värvipassi järgi. Mulle jagub lausa kõrgendatud tähelepanu.

Loodan, et mu kauaaegne sanitar, keemikust vanahärra Tullio Ilomets ka mu tervisega rahul on. Eks mind ole aja jooksul kogu aeg vuntsitud. Seest ja väljast, projektide järgi või lihtsalt värviga üle võõbatud. Kerge pole minuga olnud juba algusest saati, kui vundamendi alla oli Emajõe soise pinnase tõttu vaja paigutada 5000 männipalgist vaia ja parve. Enne ehitamise algust tuli minu pärast lammutada Maarja kiriku müürid.

Nii on kahesaja aasta sees mu seinte vahel aina tegutsetud, võimude vahetamisega ikka lammutatud ja otsast peale alustatud. Mina ei ole siin Toomemäe külje all siiski maapõhja vajunud, kuigi luuletaja Hando Runnel on kunagi mädasoo ohtu näinud. Filosoofiaprofessor Ülo Matjus on

1895. aastat ehitati peahoonesse õigeusu kabel ja hiljem selle katusele kellatorn.

Foto: 2x erakogu

pakkunud koguni mõtlemisainet, kuidas ülikool üldse olemas on ja kui kaua ülikoolina püsib. Kas piisab selleks asutamisaktist, professoreist, üliõpilastest, hoonest? Mu vaimset palet on vahel väga räsitud ja mu akadeemilisust maha trambitud,

KEEL JA MEEL

Mu keel ja meel on kannatada saanud, kuid kõigele vaatamata olen muutunud selle maa põlisrahva oma ülikooli, rahvusülikooli auväärseks sümboliks.

See on nii imekspandav. Eestimaad, eestlasi valitsenud

välismaalased – rootslased, sakslased või venelased – asutasid või taasasutasid ülikooli, mis vaevalt või üldse mitte oli mõeldud rahuldama eestlaste vajadusi. Ladinakeelse ülikooli asutasid 1632 rootslased, Vene keisririigis oli 1802 taasasutatud Tartu Ülikool ainus saksakeelne ülikool, mis hiljem muudeti venekeelseks.

Ja oh imet! Ülikooli rajamise ajal veel pärisorjadeks olnud maarahvast oli saanud talurahvas, sakste kiuste ja toel kirjarahvas, hariduse poole püüdleja, oma riigi ja oma ülikooli looja. 1919 hakkas nii juhtkonna ruumides kui

ka auditoriumides kõlama iga päev eesti keel. Mõne aastakümne pärast surus end vägisi vahele ka vene keel, isegi väitekirju tohtis üksnes vene keeles kirjutada. Praegu kuulen siin sageli hoopis inglise keelt.

Aga minu, Eesti ülikooli sümboli projekteeris hoopis sakslasest arhitekt Johann Wilhelm Krause, pidades silmas Ateena akropoli ja Liivimaa mõisamaju. Mu fassaadi kaunistab näiteks sammasportikus, kolme korruse ees kõrgub postamentidel kuus Toscana sammast. Läbi kahe korruse ulatub imeline suur kuulde-saal ehk aula.

AKADEEMILINE VAIMSUS

Minu projekteerimisloogu ja Krause üdini uurinud professor Juhan Maiste peab ülikooli ansamblit valgustusajastu monumendiks. Ja Krause ettepanekul oli mind ehitama kutsutud koguni 200 venelast. Nii et olen ka vormilisel

Sõja lõpus 1944. aasta oktoobris nägi peahoone välja just selline.

igati rahvusvaheline.

Taasavatud ülikooli esimeste õppejõudude põlvkonna mõjul muutus provintsilinn Tartu Emajõe Ateenaks. Õitses klassitsism ja antiikkunst.

Antiikkeelte ja retoorika professoril oli tollal privilegeeritud positsioon, teda nimetati ülikooli hääletoruks, *vox et tuba univer-*

sitatis, kes määras suures osas akadeemilise vaimuse.

Olen kuulnud, nagu maininuks professor Karl Morgenstern, et vanade keelte õppimine loovat aluse kogu haridusele, ilma selle vundamendita kukkuvat kokku kogu teaduse ehitist. Tänaeni ehivad kunstimuuseumis mu esimese korruse vasaku tiiva seinu antiikse Pompei originaale jälgendavad maalingud.

Krause ajal mul veel kahte tiiba polnudki. Üliõpilasi ja õppejõude muudkui tuli Tartusse. Palju õppejõude saabus Saksamaalt ja Peterburist, osa läks tagasi Peterburi Teaduste Akadeemiat või teisi Euroopa ülikooli edendama. Võisid ju selles saksa-vene kultuuriruumis üliõpilased ja õppejõud vabalt liikuda. Peahoones nappis aga ruume ja nii sain 1858 arhitekt Karl Rathausi projekti järgi külge kaks tiibhoonet.

Põhjapoolne, parem tiib anti füüsikutele ja keemikutele. Ma ei jõua üles loetletagi, kui paljud täppis- jt teadlased keiserliku

21. detsembril 1965 peahoone põles – akendest ja katusest käisid välja suured tuleleegid.

Foto: Eduard Sakk

Amotz Zahavi – mees, kes leidis raiskamisele evolutsioonilise seletuse

Peeter Hõrak

loomade füsioloogilise ökoloogia professor

Ivar Puura

tippkeskuse FIBIR haridus- ja teavitustegevuse koordinaator

8. ja 9. septembril esineb Tartus loengutega Tel-Avivi ülikooli emeritprofessor Amotz Zahavi, kelle ideed kulukatest signaalidest on muutnud kaasaja arusaamu biokommunikatsiooni olemusest.

Oma peateoses «Liikide tekkimine» (1859) käsitles Charles Darwin liikide kujunemist loodusliku valiku alusel. Esmalt keskendus ta tunnustele, mis andsid elusolenditele mingi eelise teiste omasuguste ees, et võistelda liigikaaslastega, ellu jääda kohtumisel teiste eluvormidega ning tulla toime keskkonnamõjudega. Hiljem, uurides loodusliku valiku ulatust, pühendas Darwin raamatus «Inimese põlvnemine ja suguline valik» (1881) tähelepanu sugulisele valikule.

Murdepunkt sugulise valiku teooria lahtiseletamiseks saabus 1975. aastal, mil Iisraeli zooloog Amotz Zahavi avaldas ajakirjas Journal of Theoretical Biology artikli pealkirjaga «Mate selection – a selection for a handicap» («Paarilise valik – edemuse valik»). Zahavi esitas artiklis kulukate sootunnuste evolutsioo-

nile põhjenduse, mis on sarnane inimühiskonnas levinud pillamisele ja raiskamisele. Mõlemal juhul on tegu isendi kvaliteedi kuluka reklaamimisega.

Zahavi näitas, et kulutused ilutsemisele (nt paabulinnu saba) ja pillamisele (nt luksuskaubad) võivad olla nende signaalide saatjatele ja vastuvõtjatele kasulikud. Võime kulutada ressursse ohtlikule ja ebapraktilisele toetsemisele on signaaliks nende ressursside omamise kohta.

Zahavi ideed on täitnud olulise lünga Darwini sugulise valiku teoorias, seletades ära, mis kasu saavad emased, eelistades kõige kulukamate ornamentidega paarilisi. Peale bioloogia on kuluka signaaliseerimise printsiibil oluline roll ka psühholoogia, sotsiaalteaduste, meditsiini ning keskkonnateaduste evolutsioonilistes harudes.

Amotz Zahavi viibib Eestis Tartu Ülikooli ja bioloogilise mitmekesisuse tippkeskuse FIBIR kutsel. Lisainfo: www.fibir.ut.ee.

AMOTZ ZAHAVI LOENGUD

Loeng «The handicap principle and its implications to human signaling and altruism» toimub 8. septembril kell 18 Dorpati konverentsikeskus Baeri saalis. Korraldajad: TÜ bioloogilise mitmekesisuse tippkeskus ja teaduskeskus AHHA, Café scientifique sarjas.

Loeng «The unique properties of signal selection and their implications to signaling by hormones and neurotransmitters» toimub 9. septembril kell 18 Vanemuise 46 ringauditooriumis. Korraldaja: TÜ bioloogilise mitmekesisuse tippkeskus.

Mõlemad loengud on ingliskeelsed, avalikud ning kõik huvilised on oodatud neid kuulama.

Foto: Andres Keil

Kadri Kasterpalu jätkab teatrifestivali korraldamise kõrval kooliteed

ÜLEILMASTUVA ÜLIKOOOLI VARI

Foto: Ove Maidla

Alar Karis
rektor

Maailm me ümber muutub pidevalt. See on käibetõde, mida polekski vaja korrata, kui viimase kümnendi muutused poleks olnud nii suured ja sageli meist endist sõltumatud. Mis veelgi olulisem, muutused on hiilinud meie õule märkamatuult, andes võimaluse tegutseda nende varjus edasi, andmata aru, et päike, mis meie peale paistab, ei ole enam nii ere ja pilvi koguneb taevasse üha enam.

Tõsi, ka pilve varjus saab tegutseda, ja paljudele ergav kõrbepäike ei sobigi, kuid tuleb aru anda, et sageli hakkab pilvest vihma kallama ja sadu võib kesta lõputult, vähemalt näib see nii.

Nii nagu kiiresti muutuv maailm on saanud käibetõeks, on viimase kümnendi käibetõeks muutunud globaliseerumine. Seda tõestab seegi, kui kiiresti on levinud ja omaks võetud globaliseerumise omakeelne sõna – üleilmastumine. Kas me oleme aga piisavalt arutlenud, milline on üleilmastumise mõju Eesti riigile ja tema ülikoolidele?

Teadagi on ülikoolid rahvusvahelised institutsioonid, kuid rahvusvahelistumine ja üleilmastumine pole sünonüümid.

Tegutsemine vabaturu tingimustes ja üleilmastuvas maailmas tähendab ülikoolidele avatust ja valmisolekut konkurentsiks. Ikka ja jälle peame endalt küsima, kas me oleme piisavalt avatud uutele mõtetele ja valmis vastu võtma uusi inimesi? Mida teha selleks, et olla maailmas konkurentsivõimeline ülikool? Mida konkurentsivõime ülikooli jaoks tähendab?

Globaliseerumine on toonud ülikoolide sõnakasutusse siiani paljudes võõristust tekitavad laused nagu *ülikooliharidus on kaup, ülikooli juhitakse turuseaduste järgi*, aga eelkõige mõiste *konkurents*. Ülikoolid pole hariduseandjatena (olen päri Ülo Vooglaiu seisukohaga, et haridust ei anta) enam monopoolses seisundis. On tekkinud terve hulk koolitajaid, kes ei vaja kalleid ülikoolilinnakuid staadionide, muuseumide ja botaanikaaiaga.

Üle viie aasta tagasi kirjutas toonane peaminister Siim Kallas: «Maailm ja Eesti avatus maailmas sunnivad meid otsustama. Mida kiiremini me taipame, et tugev kõrgharidus on suur rahvusvaheline äri, seda parem.» Praegu peame endalt küsima, kas me tahame selles äris osaleda. Ehk oleks õigem küsida, kas me suudame. Õigupoolest on ju ammu selge, et

ainuüksi tahtest ei piisa. Hiljutisest Walesi ülikooli uuringust selgus, et ülikooli võime jõukust toota sõltub eelkõige ülikooli geograafilisest asukohast ja vähem tema liikmete võimest olla oma valdkonna eksperdid.

Lisaks on tekkimas üldine arusaam, et ülikooli tulevik sõltub tema võimest eristuda teistest ülikoolidest. Kui hästi Eesti ülikoolid eristuvad? Euroopas on sadu ülikooli, kelle visioonis on kirjas saada Euroopa juhtivaks ülikooliks. Ka meil on ambitsioone taastada ajalooline positsioon, mil me olime lätlaste jaoks lähim ja parim ülikool. Kuidas tänapäeval parimate sekka saada?

Hiljuti kirjutas Õpetajate Lehes pealinna kõrgkooli noor lektor, et Tartu ei peagi olema Cambridge, pigem võiks tagada võimalikult paljudele eneseteostuse, sõltumata õppija jõukusest. Kindlasti on see nii, kuid eneseteostuse võimaluse saab tagada vaid siis, kui me teame, kus me ülikoolina positsioneerume.

Kui teadusülikool ei võrdle end parimatega oma raskuskategoorias ja õppele keskenduv kõrgkool ei võrdle end endasarnastega, puudub meil ühel hetkel võimalus noorele inimesele eneseteostust pakkuda. Aga noored, teadagi, teostavad end mujal ja lahkuvad Eestist jäädavalt. Kui näiteks Gerd Kanter oleks piirdunud sooviga olla parim Vana-Vigalas või Pärnu-Jaagupis, poleks meil olümpiavõitjat ega maailmameistrit.

Ajude äravoolust on saamas Eestile tõsine probleem. Vastukaaluks on üritatud Eestisse tuua välisprofessoreid. Olen veendunud, et mõistlik oleks keskenduda mitte niivõrd professoritele, kuivõrd tegeleda välismaa noorema põlvkonna teadlaste ja õppejõudude siia kutsumisega, luues neist võimekamatele tingimused karjääriredelil tõusmiseks. Just eri kultuuritaustaga noored teadlased on võimelised looma uut lisaväärtust ja kujundama ülikooli tulevikku.

Aga mitte ainult. Meie konkurentsivõime sõltub ikkagi sellest, millistel erialadel suudame pakkuda rahvusvaheliste tippudega võrreldavat doktoriõpet ja teha tippteadust. Teaduse taseme üle ei otsusta teatavasti väikeriigi arvamuslimidrid, vaid rahvusvaheline teadlaskond. Teadlased aga järgnevad rahale, ma ei pea silmas töötasu, vaid teadusraha.

Kas me oleme teinud kõik selleks, et omal ajal laia maailma läinud ja nüüd juba tuntuks kogunud teadlased tagasi tuleksid? Kui riik on panustanud, siis sageli jääb tagasikutsumine meie eneste mõttekrampide taha. Tundub, et me ise tõukame need väheseidki tagasipöördujad ära.

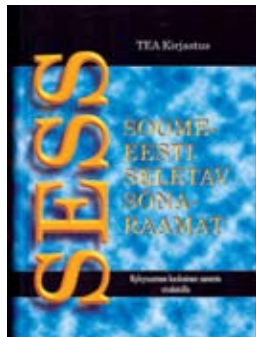
Pole haruldased juhud, mil kellegi soov tagasi tulla põlatakse ära väitega, et siinsetel inimestel on ootused professoriks saada või et väljastpoolt tulnu niikuinii siia ei jää. Hiljuti valiti ERSO uueks peadirigendiks Neeme Järvi, kes on avalikult öelnud, et ta on maailmamees ega kavatsegi Eestisse elama tulla. Ometigi on ta valmis panustama meie kultuurilukku ja me peame teda omaks.

Millised siis on Tartu ülikooli, õigemini ühe väikeriigi võimalused? On ütlematagi selge, et väikeriigi ülikooli jaoks ei ole jõukohane jõuda maailma 20 tippteadusülikooli hulka. Keskenduda tuleb kvaliteedile, suuruse osas pole meist vastast. Ka õigustatud eesmärkidel tehtud ühinemised annavad tulemusi. Väikeriigi ülikoolil on maailmatasemel ülikooliks võimalik saada vaid teatud valdkondade eelisarendamisele keskendudes.

Väikeriikide ülikoolide jaoks on määrava tähtsusega partnerlus maailma teadusvõrgustikes. Muidugi pole see oluline ainult väikeriikide jaoks. Paar aastat tagasi rääkisid Eesti ja Soome peaministrid ülelaheülikoolist. Kuhu see idee jäänud on? Kas selle loomiseks on loodud tingimusi? Või oli see vaid intellektuaalselt huvitav mõttekäik? Aga rahvusvahelisele koostööle ja teadusvõrgustikes osalemisele on raske lootda, kui meie ülikoolid tegutsevad kui vorstijupi eest võitlevad prügikastikassid. Teame, et koostöö läheb vaevaliselt nii ülikooli sees kui ka ülikoolide vahel.

Üleilmastumine sunnib dogmasid üle vaatama ja lahendusi otsima. Millised need saaksid olla? Lisaks eelnevale valmisolek töötada koos eri rahvusest kolleegidega ja õpetada oma ainet ka võõrkeeles. See tähendab aga peale keelteoskuse eri kultuuritavades ja käitumisnormides orienteerumist. Üleilmastumine on vari, mis meie kohal hõljub. On kaks võimalust: me kas lepime taolise varjuga ja õpime selle keerukuses tegutsema või pusime omasoodu edasi, märkamata, et teadus ja haridus on kogu maailmas muutunud. ☹

TÜ raamatupood soovitab:

Soome-eesti seletav sõnaraamat SESS
Üle 50 000 sõna ja väljendi
Toim. Ruth Mägi
TEA Kirjastus, 2007
Kõva köide, 1216 lk,
ISBN: 9789985715178

hind: 450 kr

Tähelepanu ja teadvus
Jaan Aru,
Talis Bachmann
Tänapäev, 2009
Kõva köide, 384 lk,
ISBN: 9789985627259

hind: 365 kr

20. sajandi mõttevoolud
(sarjast Heuremata)
Toim. Epp Annus
Tartu Ülikooli Kirjastus,
2009
Kõva köide, 974 lk,
ISBN: 9789949191628

hind: 370 kr

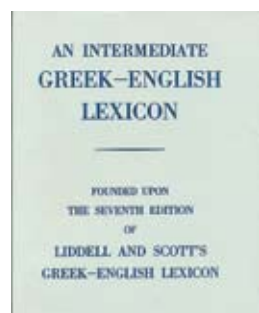
Sissejuhatus looduskaitsebioloogiasse
R. B. Primack, R. Kuresoo,
M. Sammul
Eesti Loodusfoto, 2008
Pehme köide, 416 lk,
ISBN: 9789985830895

hind: 225 kr

Color Atlas of Physiology, 6th ed
S. Silbernagl, A. Despopoulos
Thieme Medical Publishers
Inc, 2008
Pehme köide, 441 lk,
ISBN: 9783135450063

hind: 595 kr

An Intermediate Greek-English Lexicon
Founded upon the Seventh Edition of Liddell and Scott's Greek-English Lexicon
H. G. Liddell, R. Scott
Oxford University Press,
1963
Kõva köide, 928 lk,
ISBN: 9780199102068

hind: 725 kr

Võrkeelse kirjanduse tellimine
TÜ liikmeskonnale kehtib soodustus 10%
veebipood – www.ut.ee/raamatupood

Ülikooli 11
E-R 10–18
L 10–16

TARTU
ÜLIKOOI
RAAMATUPOOD

Õnnitleme

TIIU PAAS – 60

Foto: erakogu

14. septembril tähistab Eestis ökonomeetria maaletoojaks tituleeritud professor Tiiu Paas oma 60 aasta juubelit.

Ta lõpetas 1967. aastal hõbemedaliga Rápina keskkooli ning 1972. aastal *cum laude* TRÜ majandusteaduskonna majandusküberneetika eriala, 1978. aastal kaitses kandidaadikraadi.

Seejärel jätkus õppejõu töö, esialgu assistendi ning alates 1979. aastast dotsendina majandusküberneetika ja statistika ning seejärel kaubandusökonomika kateedris. 1992. aastast on Tiiu Paas ökonomeetria professor ning

majanduse modelleerimise õpetooli juhataja.

Tema olulisemad uurimisvaldkonnad on siirdeprotsesside modelleerimine, gravitatsiooni-mudelid majanduses, tööturg ja sotsiaalkaitse mudelid, regionaalne majandusareng ja konvergens, Läänemere regiooni konkurentsivõime, ruumiökonomieetria.

Juubilar on pidanud ainekursusi peamiselt ökonomeetria, teadustöö metodoloogiast ning majandusmatemaatikast.

Tiiu Paasi ühe endise juhendatava, hiljuti doktorikraadi kaitsnud Jaanika Meriküllil sõnul on tema õpetatavad ained keerulised, ent ta püüab teha need iga tudengi jaoks arusaadavaks. «Tudeng on tema jaoks kõige tähtsam. Ta ise on öelnud, et kui tudeng ainest aru ei saa või eksami kehvasti sooritab, on see pigem õppejõu süü.»

Endine õpilane ja praegune kolleeg, majandusteaduskonna dekaan Toomas Haldma meenutab oma tudengipäevilt, et Tiiu Paas võttis toona ja võtab ka nüüd nii bakalaureuseõppe tudengeid,

doktorante kui ka kolleege kõiki võrdsete partneritena.

Kollegina on juubilar alati avatud, tema poole on lihtne pöörduda. «Temas on energiat, ta särab kaugemale,» lisas Haldma.

Reisikikk ja rahvusvaheline kogemus on andnud Tiiule laia silmaringi ning tugeva kriitikameele. Ta on olnud külalisprofessor

Stockholmi ülikooli majandusteaduskonnas ja osalenud külalisuurijana Hamburgi Välismajanduse Instituudi teadusprojektis. Ta kuulub mitmetesse erialaühingutesse Eestis ja välismaal ning on täiendanud end erialaselt Praha Kõrgemas Majanduskoolis, Rootsi Statistika-büroos, USA Tööstatistika büroos, Kieli ja Toronto ülikoolide juures, Hollandi Kuningliku Akadeemia uurimisstipendiumi raames Wasse-naari uurimisinstituudis jm.

Pikaajalist edukat tegevust on krooninud 2009. aasta kevadel määratud Eesti Vabariigi teaduspreemia.

Jätkugu sellist nooruslikkust, reipust ja edukust ka edaspidiseks!

Õnnitlevad kolleegid

KALLE MERUSK – 60

Foto: Andres Tennus

11. septembril tähistab TÜ riigi- ja haldusõiguse professor Kalle Merusk 60. sünnipäeva. Kõik, kes Kallet tunnevad, on sünnipäevanumbrist kindlasti üllatunud, sest vaadates talle otsa ning teades tema elustiili, peaks selleni veel aastaid olema.

Tõistes ettevõtmistes on Kalle Merusk õigusteadlane, kes on sidunud oma elu Tartu Ülikooliga

kahel korral. Esimest korda siis, kui temast sai õigusteaduskonna üliõpilane ja teist korda siis, kui ta 1990 valiti riigi- ja haldusõiguse dotsendiks. Ülikoolile pole ta truudust murdnud.

Kalle püsivus, töötahe ja andekus ning ülikoolis valitsev akadeemiline vaimsus on aidanud tal tõusta professoriks. 1997. aastast juhatab ta riigi- ja haldusõiguse

õppetooli. Õppejõu ja kolleegina tunnevad teda loomulikult kõik teaduskonna üliõpilased ja töötajad. Kindlasti teavad temast aga midagi enam need viis noort õigusteadlast, kes on Kalle juhendamisel kaitsnud doktorikraadi. Kümme tema praegu juhendatavat doktoranti on õnnelikus olukorras, sest saavad toetuda oma teadusliku juhendaja kogemustele ja nõuannetele.

Just abist ning koostööst ei keeldu Kalle kunagi. Ehk oligi see üheks põhjuseks, miks ta valiti aastal 2000 õigusteaduskonna dekaaniks. Tema dekaaniks oleku aega jäävad meenutama edukad õppekava akrediteerimised ja teadustöö hindamised, TÜ õigusteaduskonna ühinemine Tallinna

Õigusinstituudiga, õigusteaduse avalikes huvides arendamisega tegeleva sihtasutuse Juridicum hea käekäik, Juridicumi teise õppehoone valmimine jpm.

Võib-olla peitub just Kalle teaduslikus huvis tema eduloo võti. Nimelt köidab Kallet õiguse valdkondadest enam avalik õigus, eriti haldusõigus. Haldusõigus aga räägib sellest, kuidas peaks olema avalik võim korraldatud, et see tööpoolest toimiks kõigi jaoks ühistes huvides.

Mäletan ka ise ühte rohkem kui kümne aasta tagust sündmust, mis räägib nii Kalle koostöövalmidusest kui ka teiste huvi arvestamisest. Nimelt leidis Kalle võimaliku ja vajaliku olevat kaasata koostöösse kirjustusega Kluwer monograa-

fia «Eesti konstitutsiooniõigus» koostamisel ka mind. Nii jõudis taasiseseisvumisjärgselt rahvusvahelise teadusüldsuse ette esmakordselt süstemaatiline ülevaade Eesti riigi toimimise põhimõtetest. Ja kui vaja, oskab Kalle ka pidu pidada. Kui teda mõne aasta eest Palamusele kolleegi pulmapeole kutsuti, sõitis Kalle kohalikus kirikus toimuvale laulatusteremooniale hobukalessiga. Nii mõnelegi huvilisele meenusid ehk Tootsi ja Teele ajad Paunveres. Ehk sooviski Kalle vanu mälestusi äratada, sest tema kodukohast on Paunvereni kiviga visata.

Palju õnne, Kalle!

Kolleegide nimel
Raul Narits

KRISTIN KUUTMAA – 50

Foto: erakogu

11. juulil sai 50-aastaseks kultuuriteaduste professor, Eesti silmapaistev antropoloog ja folklorist Kristin Kuutma. Kristin Kuutma kaitses doktorikraadi Washingtoni Ülikoolis USAs 2002. aastal.

Tema uurimisvaldkonnad on folkloristika ja üldiste kultuu-

riteooriate seosed, refleksiivne kultuurikriitika ja etnograafiline kirjeldus, kultuuriuringute historiograafia, kultuuriloolised sümboolid ja nende kujunemine ajaloolises kontekstis, muutused rahvakultuuris, rahvamuusikas ja sotsiaalsetes protsessides ning kultuurilooliste sümboolite areng (eeskätt eesti, seto ja saami kultuuris).

Kristin Kuutma kuulub paljudesse erialastesse seltsidesse, ekspertkomisjonidesse ja toimetuskolleegiumidesse. Peale õppetööl TÜs on Kristin Kuutma lugenud külalisloenguid Göttingeni Ülikoolis Saksamaal, Joensuu ja Turu Ülikoolis Soomes, Södertörni Ülikoolis Rootsis ning Washingtoni ja Indiana Ülikoolis USAs.

Kristin Kuutma on organiseerinud hulga teadusüritusi, neist

viimasena sel suvel toimunud rahvusvahelise doktorikooli «Local Knowledge and Open Borders: Creativity and Heritage». Juubilari aktiivne tegevus teaduse populariseerimisel on ära märgitud Eesti Kultuurkapitali Rahvakultuuri Sihtkapitali aasta-preemiaga.

Kõigi oma Hunt Kriimsilma seitsme ameti kõrval on Kristin ka imetlusväärset seltskondlik ütle ära meeldivatest vaba aja veetmise võimalustest kolleegide ja sõpradega.

Ametikaaslaste nimel soovime Kristin Kuutmale palju õnne ja aimame juba ette, et tema uurimised ja loovus kohtavad jätkuvalt huvitavaid intellektuaalseid väljakutseid.

Art Leete, Ülo Valk

Õnnitleme

75 Agu-Tõnis Talvik, loodus- ja tehnoloogiateaduskonna emeriitdotsent – 25. September

65 Peeter Vihalemm, meedia-uringute professor, meedia ja kommunikatsiooni (magister) programmijuht – 11. september
Liina-Mai Tooding, sotsiaalse analüüsi meetodite dotsent, sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituudi juhataja – 21. september
Aimur Laidmets, hooldustehnik – 26. september

55 Eero Vasar, inimese füsioloogia professor, füsioloogia instituudi juhataja – 17. september
Kulno Türk, juhtimise dotsent,

ärijuhtimise magistrikava programmijuht – 25. september

50 Edgar Karofeld, rakendusökoloogia vanemteadur, bioloogilise mitmekesisuse tippkeskuse rakendusökoloogia vanemteadur, bioloogilise mitmekesisuse tippkeskuse tegevjuht – 21. september

45 Kalju Kill Kask, süsteemiadministraator – 16. september

40 Heli Nurme, kultuurihariduse osakonna õppekorralduse spetsialist – 22. september
Ella Puman, teoreetilise mehaanika teadur – 23. september
Eve Valper, kunstnik-kujundaja – 29. september

35 Marek Kartau, archibus/fm peaspetsialist – 3. september
Olga Burdakova, vene keele dotsent, vene keele ja kirjanduse lektoraadi juhataja – 10. september
Natalja Zorina, pedagoogilise psühholoogia assistent – 21. september
Kalev Saare, tsiviilõiguse dotsent, eraõiguse instituudi juhataja asetäitja, tsiviilõiguse õppetooli juhataja asetäitja – 30. september

30 Marti Taremaa, matemaatika-informaatikateaduskonna infotehnoloogia peaspetsialist – 18. september

25 Rainer Reile, tervishoiu instituudi spetsialist – 27. september

IN MEMORIAM

Ilmar Kruse

10.02.1935–03.08.2009

3. augustil lahkus pärast pikka rasket haigust igavikuteele kauaaegne TÜ farmaatsia instituudi õppejõud, emeriitdotsent Ilmar Kruse. Ilmar Kruse sündis 10.veebbruaril 1935. a. Tartus. 1953.aastal lõpetas ta Tartu 1. Keskkooli hõbemedaliga. Samal aastal astus ta Tartu Riiklikku Ülikooli farmaatsia erialale ning lõpetas ülikooli 1958.aastal *cum laude*. Õpingukaaslaste mälestustes oli ta ka tubli kursusevanem.

Pärast ülikooli lõpetamist suunati Ilmar Kruse apteegi ju-

hatajaks Mustveesse. Järgnes töö vanemfarmatseutilise inspektori-na Apteekide Peavalitsuses. Pikki aastakümneid (1961–1998) oli Ilmar Kruse Tartu Ülikoolis põhiliselt farmatseutilise tehnoloogia ja ka farmatseutilise keemia õppejõud. Ta oli lektor proviisorite täienduskursustel. Väga tähtsaks pidas Ilmar Kruse ekstemporaalsete ravimite valmistamist apteegis.

1964–1967 oli Ilmar Kruse statsionaarne aspirant TRÜ aspirantuuris ja 1971 kaitses

ta kandidaadiväitekirja teemal «Mõnede vitamiinide polarograafiline määramine polüvitamiinpreparaatides». Ilmar Kruse oli mitme autasustatud üliõpilastöö juhendaja.

Ilmar Kruse teaduslik tegevus hõlmas vitamiinide määramiseks elektrokeemiliste meetodite

väljatöötamist, prostaglandiin E2 ravimvormide väljatöötamist, veterinaarsete ravi-, profülaktika- ja desinfektsioonivahendite valmistamist, analüüsi ja tootmise juurutamist, samuti Eesti apteekide ektemporaalse retseptuuri uurimist.

Mitmed Ilmar Kruse teadusli-

ku tegevuse tulemused juurutati tootmise Eestis, aga samuti ka Ukrainas ja Venemaal. 1991 asutas ta koos proviisorist poja Arvoga osühingu Curare ning 1996 avasid nad Tartus Anneturu apteegi, mille juhatajana töötas ta kuni 2005. aasta septembrini. Apteegis töötasid veel Ilmar Kruse

kursusekaaslasest abikaasa Aino ja tütar Tiia.

Eesti proviisorikond on kaotanud meeldejäeva endise õppejõu ja kaaslane ning laia haardega teadlase.

Kolleegid TÜ farmaatsia instituudist

IN MEMORIAM

Lembit Roostar

01.02.1934–20.07.2009

Eesti meditsiini ja TÜ arsti-teaduskonda on tabanud valus kaotus – lahkunud on emeritprofessor Lembit Roostar, kelle elu oli tihedalt seotud välikirurgia ja kardiotorakaalkirurgia arendamise ning õpetamisega.

Professor Lembit Roostari elule olid iseloomulikud ootamatud pöörded ja sagedased Eestist eemalviibimised. Ida-Virumaal praeguses Illuka vallas sündinud ja lapseas elu kadalippu näinud poiss jõudis raskuste kiuste Tartu Ülikooli arstiteaduskonda, mille lõpetas 1959. aastal. Ülikooli lõpetamise järel tuli asuda teenistusse toonase NSVL relvajõududesse arstina. Algul Hiiumaal, seejärel aga juba Balti sõjaväeringkonnas. Tung teadmiste poole ei jätnud Lembit Roostarit ka siis. 1969 kaitses ta professor Linkbergi juhendamisel Tartu ülikoolis kandidaadiväitekirja. Õppejõuna alustas Lembit Roostar tegevust 1970. aastal.

Töökus, teadmised ning seotus sõjaväemeditsiini ja välikirurgia-ga viisid Lembit Roostari edasi õppejõuks S. Kirovi nimelisse Sõjaväemeditsiini Akadeemiasse Leningradis. Samas kaitses ta 1976 meditsiiniteaduste doktori väitekirja. Edasi järgnes teenistus Leningradis, Mongoolias, Afganistanis. 1981 nimetati ta Afganistani armee peakirurgi konsultandiks ja hiljem peakirurgiks, kellena töötas kolm aastat. 1989 valiti Lembit Roostar Tartu Ülikooli kardiotorakaalkirurgia korraliseks professoriks ja nimetati hospitaalkirurgia kateedri, hiljem kardioloogia kliiniku kardiotorakaalkirurgia õppetooli juhatajaks. 1999 omistati talle Tartu Ülikooli emeritprofessori nimetus.

Professor Roostari tegevus teadlase ja õppejõuna oli viljakas. Tema kaasautorluses on ilmunud üle 300 teadustöö. Tema sulest on ilmunud mitmed unikaalsed,

suurel isiklikul kogemusel baseeruvad eestikeelsed õppevahendid Professorina oli ta üliõpilaste seas tuntud kui erudeeritud lektor, kelle loengutes esitatud põnevad seigad sõjaväljadel kogetust väärised pidevalt elavat arutelu. Ta oli aktiivselt tegev Eesti Kirurgide Assotsiatsioonis, Tartu Kirurgide Seltsis ja oli valitud Eesti Torkaalkirurgia Seltsi auliikmeks.

Arstiteaduskond jääb professor Lembit Roostari mälestama kui pühendunud õppejõudu, teadlast ja arsti, keda iseloomustas pühendumus peamisele – sõltumata olukorrast, riigist või rahvast, kelle keskele elu teda viis, oli tema jaoks alati olulisim patsiendi, abistatava heaolu ja saatus.

Tartu Ülikooli arstiteaduskond

STIPENDIUMID

Tartu Ülikooli Sihtasutus kuulutab välja KONKURSI Andreas ja Elmerice Traksi stipendiumitele

Stipendiumi eesmärk on toetada majandusliku abi vajavaid üliõpilasi, arst-residente ja teadlasi nende õppimisel või enesetäiendamisel USA või Euroopa riikide kõrgemates õppeasutustes.

Stipendiumideks jagatakse **välja kuni 200 000 krooni**.

Stipendiumi(de)le saavad kandideerida:

- TÜ arstiteaduskonna doktorandid ja magistrandid;
- TÜ arstiteaduskonna arst-residendid, kusjuures muudel võrdsetel tingimustel on eelistatud teadustööd tegevad ja eakate meditsiiniga tegelevad arst-residendid;

Tartu Ülikooli Sihtasutus kuulutab välja KONKURSI Carl Schmidt teaduspreemia

Teaduspreemia eesmärk on toetada meditsiini ja keemia ajaloo alaseid uuringuid Tartu Ülikoolis.

Välja kuulutatakse **üks 23 000 krooni suurune preemia**.

Preemia saavad kandideerida keemia ja meditsiini ajaloo valdkonna uurijad Tartu Ülikoolis, kellel on ilmunud selles valdkonnas monograafia või artik-

KAITSMISED

3. septembril kell 10 kaitseb **Lauri Peil** molekulaar- ja rakubioloogia instituudis (Riia 23–217) molekulaarbioloogia erialal doktoritööd teemal «Ribosome assembly factors in Escherichia coli» («Ribosoomide kokkupakkimise faktorid sooleke-pikeses Escherichia coli»). Juhendaja prof Jaanus Remme. Oponent dr Daniel N. Wilson (Müncheni Geenikeskus, Müncheni Ludwig-Maximiliani Ülikool).

3. septembril kell 15.15 kaitseb **Kaur Kasak** matematika-informatikateaduskonnas (Liivi 2–404)

- TÜ majandusteaduskonna, sotsiaalteaduskonna ja õigusteaduskonna magistrandid ja doktorandid, kelle uurimisvaldkonnaks on riiklik-poliitilised teemad.

Konkursi tähtaeg on **1. november**

Taotlemiseks tuleb sihtasutusele esitada:

- elektroonne stipendiumi taotlus sihtasutuse kodulehel, mis sisaldab isikuandmeid; ülevaadet taotleja haridus- ja töökäigust ning ühiskondlikust tegevusest; põhjendust stipendiumi taotlemiseks; ülevaadet erialasest teadustegevusest; juhendaja soovitus; stipendiumi kasutamise eelarvet.

- vastuvõtva kõrgkooli või teadusasutuse kinnitus taotleja vastuvõtmise kohta (paberil).

Taotlused esitada elektroonselt sihtasutuse kodulehe kaudu www.ut.ee/sihtasutus, paberil materjalid TÜ Sihtasutusele aadressil Ülikooli 18, 50090 Tartu info: tysiht@ut.ee, tel. 7375852 või 521 6820

lite seeria eelistatavalt kahe viimase aasta jooksul.

Konkursi tähtaeg on **1. november**

Taotlemiseks tuleb sihtasutusele esitada avaldus, mis sisaldab muu hulgas ülevaadet erialasest teadustegevusest, monograafia või artiklite seeria ja elektroonselt uurimistöö ingliskeelne lühikokkuvõte (1 lk).

Materjalid esitada elektroonselt tysiht@ut.ee, paberil materjale saab esitada TÜ Sihtasutusele aadressil Ülikooli 18, 50090 Tartu info: tysiht@ut.ee, tel. 7375852 või 521 6820

magistritööd teemal «Practical Exercises for Information Security Courses» («Praktilised harjutused infoturbe kursuste jaoks») *magister scientiarum* (informaatika) kraadi saamiseks. Juhendaja teadur Peeter Laud (TÜ arvutiteaduse instituut). Oponent teadur Meelis Roos (TÜ arvutiteaduse instituut).

4. septembril kell 14 kaitseb **Kaido Kurrikoff** arstiteaduskonna nõupidamiste ruumis (Ravila 19–1038) neuroteaduste erialal doktoritööd teemal «Involvement of cholecystokinin in chronic pain mechanisms and endogenous antinociception» («Koletsüstokiniini seotus kroonilise valu mehhanismidega ja endogeense valuvastase süsteemiga»).

Juhendajad prof Eero Vasar (TÜ füsioloogia instituut), prof Sulev Kõks (TÜ füsioloogia instituut). Oponent prof Xiao-Jun Xu (Karolinska Instituut, Rootsi).

8. septembril kell 10 kaitseb **Evald Sepp** loodus- ja tehnoloogiateaduskonnas (TÜ nõukogu saal) teadusmagistriväitekirja «Kontseptuaalse sidususe kujunemine veebipõhise uurimusliku õpikeskkonna «Noor loodusuurija» abil». Juhendajad vanemteadur Kai Pata (Tallinna Ülikool) ja direktor Margus Pedaste (TÜ Pedagogicum). Oponent vanemteadur Äli Leijen (TÜ Pedagogicum).

8. septembril kell 11.30 kaitseb **Klaara Kask** loodus- ja tehnoloogiateaduskonnas (TÜ nõukogu saal) doktoriväitekirja teemal «A study of science teacher development towards open inquiry teaching through an intervention programme» («Loodusainete õpetajate uurimusliku õppe läbiviimise kompetentsuse areng teoreetiliselt põhjendatud koolitusprogrammi raames»). Juhendaja prof Miia Rannikmäe. Oponent prof Avi Hofstein (Iisraeli Weizmanni Instituut).

8. septembril kell 14 kaitseb **Anita Kärner** haridusteaduskonnas (TÜ nõukogu saal) doktoriväitekirja teemal «Juhendamine ja teadustöö koolitus professionaalses teadustöö kogukonnas. Uutest väljakutsetest Eesti doktoriõppes». Juhendajad dotsent Hasso Kukemelk ja dotsent Dagmar Kutsar. Oponentid prof Veijo Meisalo (Helsingi Ülikool) ja dotsent Larissa Jõgi (Tallinna Ülikool).

14. septembril kell 12 kaitseb **Dmitri Ivanov** germaani, romaani ja slaavi filoloogia instituudis (Näituse 2–207) doktoritööd teemal «Творчество А.А. Шаховского–комедиографа: теория и практика национального театра» («A.A. Šahovskoi komöödiakirjanikuna: rahvusteatri teooria ja praktika»). Juhendaja prof Ljubov Kisseljova. Oponentid filol-knd Kirill Rogov (Üleminekuaja Majandusinstituut, Moskva), emeriitprof Mark Althuller (Pittsburghi Ülikool).

18. septembril kell 12.15 kaitseb **Marika Žmenja** õigusteaduskonnas (Näituse 20, aud. K–03) teadusmagistritööd teemal «E-tervis ja õigus» («E-health and the law»). Magistritöö juhendaja prof Erik Kergandberg. Oponent *dr. iur.* Ants Nõmper.

18. septembril kell 13.15 kaitseb **Dagne Prošin** õigusteaduskonnas (Näituse 20, aud. K–03) teadusmagistritööd teemal «*Ex officio* põhimõtte eelmenetluses» («The principle of *Ex officio* in preliminary hearing»). Magistritöö juhendaja LLM Anneli Alekand. Oponent *mag. iur.* Kersti Kerstna-Vaks.

18. septembril kell 14.15 kaitseb **Kalle Kepler** TÜ nõukogu saalis doktoritööd «Optimisation of patient doses and image quality in diagnostic radiology» («Patsiendi kiirusdoosi ja pildi kvaliteedi optimeerimine diagnostilises radioloogias») PhD kraadi saamiseks füüsika (meditsiinifüüsika) erialal. Juhendaja Antti Servomaa (TÜ külalisprofessor). Oponentid Miika Nieminen (Oulu Ülikool, Soome), Eduard Gerškevitsš (Põhja-Eesti Regionaalhaigla, Tallinn.)

21. septembril kell 14.15 kaitseb **Alexander Gofman** majandusteaduskonnas (Narva mnt 4–A314) doktoritööd teemal «Experimentation-Based Product Development in Mature Food Categories: Advancing Conjoint Analysis Approach» («Eelistusanalüüsi täiustatud meetodika rakendamine eksperimendipõhises tootearenduses küpsusfaasis toidukaupade näitel»). Juhendajad: prof Tõnis Mets (PhD, TÜ), prof Tiit Paas (PhD, TÜ). Oponentid: Robert Kitt, (Tallinna Tehnikaülikool, Swedbank), prof Marko Torkeli (D.Sc., Lappeenranta Tehnikaülikool, Soome), prof Alan Brokaw (Ph.D, Michigani Tehnikaülikool, USA)

22. septembril kell 14.15 kaitseb **Erkki Luuk** eesti ja üldkeeleteaduse instituudis (TÜ peahoone aud 139) doktoritööd teemal «The Noun/Verb and Predicate/Argument Structures» («Nimisõna/verb ja predikaat/argument struktuurid»). Juhendaja emeriitprof Haldur Õim. Oponent prof Frederick J. Newmeyer (University of Washington).

22. septembril kell 15 kaitseb **Aleksander Trummal** loodus- ja tehnoloogiateaduskonnas füüsikalise ja analüütilise keemia erialal (TÜ nõukogu saal) doktoriväitekirja teemal «Struktuuri- ja solvendiefektide mõju arvutuslik uurimine Brønstedi hapete happelisusele» («Computational study of structural and solvent effects on acidities of some Brønsted acids»). Juhendajad prof Ilmar Koppel, prof Peeter Burk, prof Endel Lippmaa. Oponentid prof Jean-François Gal (Université de Nice), prof Margus Lopp (Tallinna Tehnikaülikool).

23. septembril kell 14.15 kaitseb **Lea Hallik** ökoloogia ja maateaduste instituudis (Lai 40–218) doktoritööd teemal «Generality and specificity in light harvesting, carbon gain capacity and shade tolerance among plant functional groups» («Valguse neeldumine taimestik, fotosünteesivõime ja liikide varjutaluvus: üldised seaduspärad ning erinevused funktsionaalsete gruppide vahel»).

VIGADE PARANDUS

Sotsiaalteaduskond vabandab juulikuu Universitas Tartuensises avaldatud lõpetajate nimekirjas tehtud vigade pärast. Õige ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi lõpetajate nimekiri on järgmine:

Ajakirjanduse ja suhtekorralduse bakalaureuseõpe

Merlin Abedi
Maarja Aeltermann
Juulia Baer-Bader
Ištvan Ban
Kristiina Espenberg
Heikko Gross
Stever Hansoo
Hedi Hunt
Maarika Härma
Norbert Kaareste
Karit Kaasik
Kadri Kasterpalu

Jane Koit
Kristjan Kostabi
Katariina Krjutškova
Kersti Kukk
Oliver Kund
Marten Kuningas
Jana Kutšinskaja
Triin Kübar
Berit-Helena Lamp
Mattias Liivak
Katri Lindau
Liis Linn
Egle Loit
Ave Lutter
Mailis Meos
Martin Miido
Kaija Moor
Rauno Mõrd
Grete Kirsti Mäsak
Eger Ninn
Helen Objartel
Mirko Ojakivi
Maarja Ojamaa
Elina Peedosen

Juhendajad prof Olevi Kull (TÜ), dots Arne Sellin (TÜ), prof Ülo Niinemets (EMÜ). Oponent prof Hendrik Poorter (Utrechti Ülikool, Holland).

24. septembril kell 10 kaitseb **Andra Siibak** sotsiaalteaduskonnas (TÜ nõukogu saal) doktoritööd teemal «Self-presentation of the «Digital Generation» in Estonia» («Eesti «digitaalse põlvkonna» enesepresentatsioon»). Juhendaja dots Veronika Kalmus. Oponent prof Susanne V. Knudsen (Vestfold University College, Norra).

25. septembril kell 14.15 kaitseb **Anneli Alekand** õigusteaduskonnas (Näituse 20 aud. K-03) doktoritööd teemal «Proportsionaalsuse printsiip põhiõiguste riive mõõdupuuna täitemenetluses» («The principle of proportionality as a measure of limitations of fundamental rights in civil enforcement»). Juhendaja prof Raul Narits, oponentid prof Astrid Stadler ja PhD Ülle Madise.

Kerly Peitel
Anni Proosa
Piret Pärn
Ott Raidla
Tarmo Rajamets
Berit-Bärbel Rebane
Katre Relve
Martin Rits
Liis Rohtmets
Katrin Romanenkov
Pille Rõivas
Karmen Rüütel
Andres Sang
Ede Schank Tamkivi
Ave Schmidt
Sergo Selder
Anna-Liisa Supp
Mari Sõrmus
Marge Taivere
Pärt Talimaa
Maris Talvari
Telee Tammeorg
Maria Tamming
Endre Tisler

Anna Tõnsson
Sten-Erik Unt
Mari-Liis Vohli
Karin Volmer

**Kommunikatsioonijuhtimise
magistriõpe (3+2)**
Annelis Jahilo
Tiina Jurjeva
Karin Kanarik
Anastassia Popova

Kadri Põldaru – *cum laude*
Silvia Rand
Priit Talv
Krista Tamm
Karin Türk
Anu Vahtra-Hellat – *cum laude*

TUNNUSTAMISED

TÜ suure medali ja tänukirjaga tunnustati arstiteaduskonna spordimeditsiini ja taastusravi professorit **Jaak Maarooši**.

TÜ väikese medali ja tänukirjaga tunnustati 65. sünnipäeval loodus- ja tehnoloogiateaduskonna füüsika instituudi optika ja spektroskoopia dotsenti **Matti Laant**.

TÜ aumärgi ja tänukirja pälvis 60. sünnipäeval arstiteaduskonna kardioloogia kliiniku vanemassistent **Silvia Noodla**.

TÜ aumärgiga tunnustati 65. sünnipäeval loodus- ja tehnoloogiateaduskonna molekulaar- ja rakubioloogia instituudi taimefüsioloogia dotsenti, bioteaduste programmi juhti **Evi Padut** ja 45. sünnipäeval haldusosakonna tehnovõrkude ja elektripaigaldiste talituse juhatajat **Arvo Avit**.

TÜ tänukirja pälvisid 60. sünnipäeval loodus- ja tehnoloogiateaduskonna füüsika instituudi erakorraline teadur **Leonard Matisen** ja 70. sünnipäeval füüsika instituudi traktorist-autojuht **Enno Segar**, 65. sünnipäeval loodus- ja tehnoloogiateaduskonna

mereinstituudi sekretär **Ester Argel** ja mereinstituudi spetsialist **Mikk Otsmann**, 50. sünnipäeval kehakultuuriteaduskonna spordibioloogia ja füsioteraapia instituudi spordibiokeemia ja toitumisteaduste lektor **Luule Medijainen**, 80. sünnipäeval loodusmuuseumi laborant **Aino Kalda**, 60. sünnipäeval planeeringute ja hangete osakonna peaspetsialist **Madis Noor**, 45. sünnipäeval haldusosakonna hooldustalituse haldur **Allan Sonn** ja 35. sünnipäeval haldusosakonna arvestustalituse peaspetsialist **Marek Kartau**.

TEATED

Septembris TÜ aulas:

Pühapäeval, 6. septembril kl 15 toimub XVI Tartu Lõõtspillifestivali kontsert «Juhtmeta Tuulelõõtsutajad ehk neli lõõtsa» ja antakse üle Tartu Kultuurkapitali Jüri Uppini nimeline stipendium. Teisipäeval, 8. septembril kl 19 annab aulas sarja „Muuilmamusika” raames harf-kitarril kontserdi Jason Carter. Kolmapäeval, 9. septembril kl 12 algab peahoone päev, õhtul esineb kl 21 algaval kontserdil Tõnis Mägi. Reedel, 11. septembril kl 14 toimub Euroopa kolledži avaaktus ja reedel, 25. septembril kl 15 avatud ülikooli avaaktus. Pühapäeval, 13. septembril kl 12–16 salvestatakse aulas tudengilaule. Reedel, 18. septembril peab Eesti Maavalitsuste Liit konverentsi teemal «20 aastat Eesti omavalitsuste ja nende ühistegevuse taastamisest, 5 aastat Euroopa Liidus».

Noored teotahtelised ja lauluhäälega noormehed on oodatud 98. lauluaastat alustavasse **Tartu Akadeemilisse Meeskoori** (TAM). Vastuvõtukatsed toimuvad **septembris teisipäeviti ja neljapäeviti Veski villas Veski 6** (endine EPA klubi). Algaval hooajal on TAMil peale Eesti kontsertidele ja matkadele kavas väisata sõpruskoore Lahtis ja Göteborgis ning alustada ettevalmistustöid koori 100. tegutsemisaasta tähistamiseks. Lisainfo: www.tam.eu.

Tartu Ülikooli Rahvakunstiambel alustab uut hooaega! Uute tantsijatega kohtume esmaspäeval, **7. septembril kl 18 Sõbra majas** (Kalevi 24, sissepääs hoovi poolt). Rohkem infot Merike Kala 523 1327 või www.ut.ee/rahvatants.

Teotahteline naistudeng! Kui oled huvitatud mitmekülgsest enesearendamisest, siis tule ja tutv

võimalustega, mida pakub **Eesti Naisüliõpilaste Selts. Külalisõhtud** toimuvad **8. ja 17. septembril kl 20** meie ruumides Riia 13-33.

Tartu üliõpilassegakoor võtab vastu uusi lauljaid kõikidesse häälerühmadesse. Huvilistel tulla aadressil Pepleri 27 **koorikatsetele 9. või 16. septembril kl 20.30**. Lisainfo aadressil www.uliopilassegakoor.ee.

Hea tudengineiu, tule tutvü korporatsioonielu ning akadeemilise maastiku võludega! Ootame sind külla korp! **Amicitiasse 10. ja 16. septembril kl 19.15. Külalisõhtud** toimuvad meie konvendis aadressil Kastani 65–2. Vaata lisa: www.amicitia.ee.

Korp! **Sakala külalisõhtud** toimuvad **10., 17. ja 24. septembril kl 21.15 aadressil Veski 69**. Riie-tus: tume ülikond ja lips.

Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor ja dirigent Triin Koch kutsuvad uusi lauljaid! Ettlaulmised toimuvad **15/17/22/24. septembril kl 18 TÜ peahoones** auditooriumis 232. Valmistada ette üks laul omal valikul. Rohkem infot koorivanemalt Leelolt tel 5909 3678 või www.naiskoor.ee.

Lugupeetud akadeemiliselt organiseerumata eesti soost meesstudeng! **Eesti Üliõpilaste Selts** ootab Sind **külalisõhtutele 16. ja 23. septembril kell 19**

meie ajaloolises majas Tartus Tõnissoni 1. Eeldame korrektset riie-tust. www.ey.s.ee

TÜ raamatukogu kutsub üliõpilasi osalema e-kursusel **Infopädevuse alused** (OAI0.06.050, vabaaine, 2 AP). Toimumisaeg: 14.09.–8.11.2009
Kursusele on oodatud kõikide erialade üliõpilased, eriti sobilik on kursus bakalaureuse- või magistritöö kirjutajatele, kellel on kindel teema. Lisainfo: vilve.seiler@ut.ee

 TARTU ÜLIKOO

Tartu Ülikool võtab
ajakirja Universitas Tartuensis asenduskohale tööle

TOIMETAJA,

kellel on hea ajakirjanikuvaist, kes on hea suhtleja, oskab kirjutada eri žanrites artikleid ning leiab loo iva üles nii ametlikust dokumentist kui ka lõbusalt tudengiüritustelt.
Edukal kandidaadil on esmased ajakirjanikutöö kogemused ja soovivataval erialane kõrgharidus või käsil selle omandamine.

Pakume võimalust töötada Eesti ühes vanimas ja väärikamas organisatsioonis, kus on hea töökeskkond, nooruslik kollektiiv ning huvitavad väljakutsed töös ja eneseteostuseks. Paindliku tööaja tõttu sobib hästi tudengile, töökoormus 0,7 kohta.

Tööleasumise aeg: oktoober 2009

Oma CV koos palgasooviga palume saata hiljemalt 21. septembriks aadressile sigrid.soerunurk@ut.ee. Lisainfot võib julgesti küsida telefonil 737 5680 või 523 1751 (Sigrid Söerunurk).

TÜ ASK Fitness-klubis
sügiskampania superhinnad
1.09-30.09

3 kuud alates
950 kroonist

Info ja tingimused
tysk.ee/fitness või helista 5647 8117

OTSID KOHTA?

KUS KORRALDADA REBASTE RISTIMIST,
KURSUSEÕHTUT VÕI SÜNNIPÄEVAPIDU

TULE TARTU ÜLIÕPILASMAJJA!

SAAL (kuni 200 inimest)
BAARIRUUM (kuni 35 inimest)
KONVERENTSISAAL (kuni 50 inimest)

Lisainfo: Tartu Üliõpilasmaja, Kalevi 24
www.tym.ee, tym@ut.ee
tel 7 302 400

 TARTU ÜLIKOO

Ideekonkurss
“ÜLIKOO LIS ETTEVÕTLIKUKS”

TÜ üliõpilastele ja töötajatele või nende juhivatele 2-5-liikmelistele võistkondadele

Konkursile oodatakse

ülikoolis loodud tehnoloogiate, teadmiste ja kompetentsi rakendusel põhinevaid, sotsiaalse ettevõtluse, loomemajanduse jm innovatiivseid ettevõtlusideid.

Parimate ideede autoritele:

Ettevõtluskodu tasuta koolitus, kus kevadeks valmivad äriplaanid ideede rakendamiseks. Auhind finaali võitnud äriplaanile.

Konkursi juhend, registreerimis- ja taotlusvorm:
www.evk.ut.ee/konkurss

Ettevõtluskeskus info@evk.ut.ee tel 737 6339

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Tartu Ülikool
Ülikooli 18, 50090 TARTU
Tel: 737 5100
E-post: info@ut.ee
www.ut.ee